

BOJ Z ZAKONI PROTI MANJŠINSKIM STRANKAM

HOAN TER SENIOR NA ČELU SOCIALISTIČNE KAMPANJE

Obe kapitalistični stranki se branita opozicije z gaženjem volilne pravice

Ovire pri nominiranjih delavskih kandidatov.
Drage radio ure. -- Soc. agitacija med farmarji

SOCIALISTIČNA stranka ima v letošnji kampanji prednost v tem, da je njen kandidat za predsednika Zed. držav postal vsled svojih dolgoletnih aktivnosti in poguma v stavkovnih bojih splošno upoštevan in da časopisje piše o njemu ter njegovih izjavah, kjerkoli nastopa na shodih. Vendar pa je vzlic tej prednosti, ki jo ima soc. stranka s svojim kandidatom, njena kampanja zelo težavna. Primanjkuje gmotnih sredstev za najemanje radio postaj, za časopisje, filme in za druga agitacijska sredstva, ki se jih ne more dobiti zastoj, dočim imajo nasprotniške stranke podporo ene ali druge skupine kapitalistov, in to celo take, ki pravijo, da so proti "menjalcem denarja", na primer Coughlinova - Lemkejeva Union stranka.

Ovirajoči volilni zakoni

Glavna skrb socialističnega kampanjskega odbora, katerega načelniku milwauski župan Daniel W. Hoan, je, kako prirediti našim kandidatom mesto na glasovnici. Strankin tajnik Clarence Senior vodi agitacijo za nabiranje podpisov, katerih je treba v raznih državah tisoče in tisoče. V Arizoni, na pr., ki je teritorialno velika država, po prebivalstvu pa jako majhna, je treba tri tisoč podpisov, in sicer takih, ki jih zakon smatra za veljavne. V Louisiani (kateri je diktiral pokojni Huey Long, in čigar naslednik v demagogiranju je protestantski duhovnik Gerald Smith), je bilo "tretji" stranki (kakršnikoli) nemogoče priti na glasovnico že od leta 1912 naprej, ker je zakon tak, da omogoča v praksi le demokratsko stranko. V Minnesoti je treba dobiti dva tisoč podpisov za vsakega predsedniškega kandidata. V Nebraska zakon določa, da se mora zbrati na

posebni konvenciji za nominiranje kandidatov najmanj 750 državljanov, ki so upravičeni glasovati. Socialistični stranki, ki ne nudi zastojnega piva, sandvičev in raznih zabav, pač pa zdrave argumente, je v državi kot je Nebraska silno težko spraviti skupaj tako konvencijo, čeprav je samo v Omaha toliko delavcev, da bi jo lahko petkrat napolnili, pa jih bi še vseeno lahko veliko ostalo doma.

Protežiranje demokratske in republikanske stranke

Izmed držav na zapadu je posebno Nevada zelo stroga. Po površini je ena največjih v ameriški Uniji, a po prebivalstvu ena najmanjših. Prebivalstvo je raztreseno, zakon pa zahteva 2.085 podpisov do 1. avgusta. Nevada protežira le republikansko in demokratsko stranko. Obe imata podporo bogatih slojev, kar je naravno. Socialistična stranka pa v nevadski "demokraciji" v očigled ljudske brezbriznosti ne more priti do veljave.

Zanimiv je volilni zakon v No. Carolini. Določa, da je treba za nominiranje kandidatov nove stranke 10 tisoč podpisov (Nadaljevanje na 4. strani.)

Ostra borba proti uniji jeklarskih delavcev

Jeklarske korporacije niso pretele zastoj, da v boju za preprečenje organiziranja svojih delavcev ne bodo hranile s sredstvi. Samo za oglaševanje proti uniji so porabile v dveh dneh pol milijona dolarjev. Za najboljši sredstvo proti pravi delavski organizaciji pa smatrajo svoje takozvane kompanijske unije. Delavci v njih so prisiljeni sprejemati resolucije proti "umešavanju zunanje unije" v njih delovne razmere, "ker s tem neti spor, kateremu se bodo jeklarski delavci ognili". V Ashlandu, Ky., so šli odborniki kompanijske unije v jeklarnah od delavca do delavca in nabirali podpise v protest proti odboru za industrialni unionizem, "ker izpodkopa prijateljske odnose med delavci in jeklarskimi korporacijami". Poročilo iz kompanijske pisarne pravi, da se je podpisalo 2.732 delavcev in samo 34 jih je odklonilo dati svoj podpis. Naravno, da je le malo pripravljen riskirati od-

slovitev, pa podpisujejo, kar hočejo kompanije, toda to ne pomeni, da delavci tudi mislijo tisto kar podpišejo. Ker predobro vedo, da je družbam za profit, ne pa za koristi delavcev.

Za splošno industrialno unijo jeklarskih delavcev so se izrekle v prejšnjih par tednih celo nekatere kompanijske unije, ker so imeli delavci pogum in pa složnost, da so lahko izpazili svoje prepričanje. Kompa-

Pospeševanje gibanja za starostne pokojnine

Do sedanje krize je bila socialistična stranka edina pomembna skupina, ki se je leta in leta resno borila za starostne pokojnine in za zavarovanje delavcev proti brezposelnosti. V sedanjih polomih kapitalističnega gospodarstva pa

so sto in stotisoč izgubili prihranke in drugo imovino, drugi stotisoč pa so bili ob službi in s tem ob edini vir za preživljanje. Za stare ljudi v tej deželi sploh ni več dela, ker jih industrija ne najema, pač pa odslavlja.

To stanje je povzročilo, da so se prej brezbrizni ljudje začeli zanimati za penzije in jih zahtevati. Kongres je pod pritiskom razmer sprejel zakon, ki določa, da se iz federalne blagajne plača upravičencem \$15 starostne pokojnine na mesec, ako plačajo istotoliko države, iz svojih skladov. Te penzije so marsikje nižje, ker ima zakon še vrzeli. Vendar pa določa, da zvezna vlada pomaga kriti starostne pokojnine

le tistim državam, ki imajo pokojninske postavbe v skladu z navedbami federalne penzijske postavbe. Do meseca maja je bilo 32 takih držav, katerim je Federal Social Security Board odobril njihove pokojninske zakone. Penzije prejema v njih nad pol milijona ljudi, ki so stari 65 let in več. Polovico vsote jim dajejo posamezne države, ostalo polovico pa prispeva, kot že omenjeno, zvezna vlada.

Današnje pokojnine so še vedno mnogo prenizke za dostojno preživljanje, posebno v državah, katere plačujejo stari ljudem le po par dolarjev na mesec. Na pr., v državi Mississippi prejema samo po

\$3.50 na mesec, in v nobeni državi ne več kot po \$30 na mesec. Ampak začetek je storjen in led prebit.

V času te krize je nastalo posebno gibanje za penzije, ki ga je ustanovil dr. Townsend. Predlaga po \$200 penzije na mesec vsem, ki so dopolnili 60. leto, in vsoto bi morali prejemniki napraviti v teku meseca, v katerem bi jo prejeli. Townsendov načrt v praksi ni izvedljiv, kar je za ohranitev kapitalističnega sistema, dočim je jasno, da bo mogla dostojno in zadostno skrbeti za stare in onemoglo le socialistično urejena družba. Zato je program, ki ga nudi socialistična stranka, tudi glede pokojnin najboljši izmed vseh.

Policija, časopisje, sodna in druga oblast proti stavkarjem

V Camdenu, N. J., ima tovarne RCA-Victor kompanija. Ker je bogata in kuje velike dobičke, bi lahko svoje delavce boljše plačala. Vprašali so jo za zvišanje mezde, ampak družba jih je zavrnila. Delavci

so magnetom pojasnili, da mislijo resno in zastavljali. Ampak družba se je odločila, da mora delavce poraziti, pa naj stane kolikor koli. Dobila je na svojo stran sodišče, policijo in "javno mnenje" (časopisje). V listih je priobčevala oglaševanje in članke, v katerih je delavcem dokazovala, da ne povzročajo škoda samo nji, ampak sebi.

Na tej sliki vidite stavkarja v Camdenu, ki je piketiral na prevoznem kraju in se nato seznanil s trdimi policijskimi pestmi.

Katastrofalna suša osušila tudi jezera

Na sliki zgoraj je dno navadno globokega jezera v North Dakoti. V letošnji suši je popolnoma usahnilo. Malo držav je bilo valed suše prizadetih toliko, kakor North Dakota.

Velika svetovna zveza strokovnih unij narasla na 13,500,000 članov

Predlogi na londonskem kongresu za sporazum s komunističnim centrom delavskih unij

V Londonu je bil dne 8. julija otvorjen sedmi redni kongres mednarodne zveze strokovnih unij (socialistične strokovne internacionale), katerega se je udeležilo 122 delegatov in 35 zastopnikov unijskih central. Redni kongresi te velike internacionale se vrše vsaka tri leta. Prošli je bil v Bruslju.

Dasi je mednarodna zveza strokovnih unij izgubila veliko članov s prihodom fašizma v Nemčiji, je v prejšnjih treh letih izgube več kot nadomestila z novimi milijoni organiziranih delavcev, posebno v Franciji in Španiji.

Nova pridruženja

Od bruseljskega zbora so se ji pridružile delavske zveze na Norveškem, mehiška delavska federacija, in zveza unij v Indiji. Ob času londonskega kongresa je mednarodna zveza strokovnih unij narasla že na 13,500,000 članov. Ameriška delavska federacija ji ni pridružena, kljub temu pa je njen predsednik Wm. Green kongres brzojavno pozdravil in mu želel uspeh ter edinstveno delo v prid borbe za izboljšanje življenjskega standarda ljud-

skih množic, za boj proti fašizmu in za demokracijo.

Spremembe v taktiki proti vojni

Kongres pred tremi leti v Bruslju je med drugim sprejel resolucijo, s katero so se unije izrekle za generalno stavko proti vojni, dočim so na tem kongresu nevarnost vojne presojali s stališča, da sta miru najnevarnejša Hitler in Mussolini, zato delavstvu v demokratskih deželah ne sme enostavno proglašati svoje opozicije vojni, ampak študirati, kako preprečiti omenjenima diktatorjema zanetiti klanje, in če se dogodi, kaj naj organizirano delavstvo stori, da bo vojna čimprej končana in sovražniki miru premagani.

Za spravo z Moskvo

Olaf Hindahl, zastopnik zveze unij na Norveškem, je na londonskem kongresu predložil resolucijo za sporazum med socialistično in komunistično strokovno internacionalo. Daje predlagal, da naj socialistična strokovna internacionala sklene dogovor tudi s komunistično politično internacionalo (kominterno v Moskvi).

(Nadaljevanje na 5. strani.)

JAMSTVA ZA MIR NE BO, DOKLER NE PADETA FAŠIZEM V ITALIJI IN V HITLERJEVEM "TRETJEM RAJHU"

Evropski "kanonen-futter" se drami in resno pripravlja, da udari po svojih krvnikih

VULKANIČNO ozračje v Evropi je še vedno polno možnosti za vojne eksplozije. Hitler je sklenil pakt z Avstrijo, iz katerega nekateri sklepajo, da kuje novo vojno zvezo. V nji bi bile Nemčija, Italija, Avstrija, Ogrska in Bolgarija. Nemčija bi si prizadevala pridobiti v to kombinacijo tudi Poljsko. Da Hitler išče zaveznike, ni nikaka tajnost. Ni pa verjetno, da bi bila solidna zveza teh držav mogoča, kajti njih edina skupnost je, da streme vse po ekspanziji. Sploh bi bila zveza med Italijo in Nemčijo za Hitlerja zelo nezanesljiva, kajti Italijo je mogoče kupiti, kakor je bila kupljena v svetovni vojni ter odtrgana od zavezništva z Avstro-Ogrsko in kajzerjevo Nemčijo.

Albanija nova italijanska kolonija

Dejstvo je, da sta Hitler in Mussolini miru trajno nevarna, ker oba zasledujeta osvajaalne vojne cilje. Italija si zdaj utrjuje svojo pozicijo v Albaniji, katera je na papirju še samostojna, a v resnici že čisto italijanska posest. Italija gradi v Albaniji ob jugoslovanski meji utrdbе in ob albanskem obrežju. S pomočjo slednjih bo lahko v slučaju vojne zaprla ladjam "bovražnih" držav pot v in iz Jadranskega morja, katerega ožina je med Albanijo in vznožjem Italije samo 40 milj.

Jugoslavija se dobro zaveda, da ima Mussolinijeva vlada v svojem načrtu pogoltniti ob prvi priliki kolikor mogoče njene ozemlja. Dasi ima Jugoslavija močno armado, je v primeri z oboroženo silo Italije premajhna, da se bi mogla dolgo braniti, zato mora Beograd računati na zunanjo pomoč, predvsem na Francijo in Anglijo.

Borba med delavstvom in reakcijo v Španiji

Francija pod Blumovo vlado vsled notranjih razmer še ni mogla pričeti s smotreno in agresivno vnanjo politiko, toda evropska javnost pričakuje, da to stori v čimkrajšem času.

Španija je že dolgo v krčih notranjih bojov, revolte španskih čet pod vodstvom fašističnih častnikov v Moroku in industrialnih ter verskih konfliktov. Dežela je pač predolgo trpela pod peto monarhizma in klerikalizma, zato je naravno, da se starih vplivov ne more otresti na mah. Reakcionarne sile so močne in preže na vsako priliko, da se bi polastile vlade. Socialisti, komunisti in sindikalisti podpirajo republikanski kabinet, dasi sami v njemu niso zastopani. Toda stoje mu ob strani (Nadaljevanje na 3. strani.)

Poseben neodvisen odbor v agitaciji za kandidata socialistične stranke

Nedavno je bil v New Yorku ustanovljen poseben neodvisen odbor v prid agitacije za Thomasa in Nelsona, v katerem so med drugimi Freda Kirchway, urednica znane revije Nation; David Lasser, predsednik Workers' Alliance of America; dr. Morris R. Cohen, filozof v newyorškem City College; Louis B. Hacker iz Columbia univerze; Julius B. Hochman, podpredsednik unije povabljeni tudi vsi drugi socialistično misleči pisatelji, artesi, učitelji itd., ki niso člani v newyorški Community cer-

ODLOČNOST IN VOLJA ZA DELO POT V USPEHE!

Prečitajte v tej številki članek na 1. strani o položaju v Evropi, poročilo o bojih socialistične stranke za pravico do rubrike na glasovnici, članek o londonskem kongresu socialistične internacionale strokovnih unij, o prizadevanjih za izvojevanje starostnih pokojnin in razne druge članke, poročila in dopise, in uvideli boste znova, čemu Proletarec zasluži, da ga delavci čitajo in da agitirajo zanj.

Proletarec je glasilo organizirane delavske akcije, ker je to edini način, s katerim si bo delovno ljudstvo izboljšalo svoj položaj!

Naprej z delom za jačanje KLUBOV JSZ in z agitacijo za PROLETARCA!

SYGAN. PA.

Konferenca klubov JSZ in društev Prosvetne matice v nedeljo 23. avgusta.

Po konferenci piknik na vrtu društva Bratstvo št. 6 SNPJ.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanske Delavske Tiskovne Družbe, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE.

NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.50; za četrt leta \$1.00.
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc.
Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz.
Business Manager.....Charles Pogorelec.
Assistant Business Manager.....John Rak Jr.

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries: One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

Delavstvo Španiji na preizkušnji

Ljudstvo v Španiji si je priborilo sedanjo republiko skoro izključno z demokratičnimi metodami. Izgnalo je kralja na jako vljuden način. Monarhistične generale in razne nižje častnike je premestilo deloma v španske kolonije, ali pa v "koncentracijske kempe", iz katerih so lahko poljubno pobegnili. Napram cerkvi ki je posedovala ogromne predele zemlje, je republikanska vlada postopala kolikor mogoče obzirno, četudi je izgnala jezuite in dopustila razkačenim množicam tu in tam požigati cerkvena poslopja in preganjati nune in duhovnike.

Španska aristokracija, duhovščina in oficirska kamarila se je v prvem republikanskem valu potuhnila, nato se politično strnila pod klerikalnim praporom, zmagala v parlament, vladala nekaj časa, dokler se niso ljudske stranke spet združeno poglone v parlamentarne volitve in vzele reakciji večino.

Ampak to notranji razmer ni ublažilo. Španija potrebuje ekonomski preobrat z dna. Ker ga ni bilo na mah, so se boji nadaljevali: na eni strani izgrede proti cerkvi, na drugi fašistični napadi na marksiste, na tretji strani boj delavcev z delodajalci. Vseposvoda konfuzija in negotovost. Socialistična stranka se je v miselnju razdvojila na dve skoro enako močni skupini. Ena je zahtevala, da se stranki dovoli vstopiti v koalicijsko vlado z meščanskimi republikanskimi strankami. Druga je trdovratno vztrajala, da je povojna doba še posebno pokazala nemiselnost sodelovanja socialistov v koalicijskih kabineti, kajti ko hitro se meščanske stranke utrdijo, vržejo socialiste kakor nepotrebno šaro.

Na ulicah španskih mest so se pretekle tedne začeli množiti spopadi med socialističnimi, sindikalističnimi in komunističnimi delavci. A kar iznenada je mednje tresčila vest, da so monarhistični-fašistični generali v Moroku organizirali kontrarevolucijo. Predno so se delavci dobro zavedli, je bilo bojišče preneseno že v Španijo. Kakor na povelje so se socialisti, komunisti in sindikalisti spet združili, ne za volilni boj, ampak da branijo republiko in demokracijo magari v svoji krvi. Dobili so puške, revolverje in granate. Samski in oženjeni, vsi so bili pozvani, da rešijo Španijo pred fašističnim terorjem.

Delavci v Španiji so pri volitvah zmagali demokratično, toda v zavezništvu z republikanskimi strankami, katere ne verujejo v marksizem. Obljubili so drug drugemu voditi boj demokracijo, ne pa z revolucijami, z atentati in z uganjanjem drugih nasilij, toda sovražnik je odločil drugače.

Delavci so morali na ulice oboroženi in napoloboroženi, da z vojno silo branijo, kar so si izvojevali z glasovnico.

Radikalni teoretiki v Evropi pa argumentirajo: Mar ne bi bilo boljše, če se bi španski proletarijat združil solidarno, če pred to fašistično revolto, vrgel meščansko republikansko vlado in poklal vse generale ter druge mogotce, o katerih je jasno, da ne bodo nikdar nič drugega kakor sovražniki delavstva. In proglasili svojo diktaturo, namesto da mu visi nad glavo neprestano fašistična nevarnost?

Drugi odvrčajo: Mar bi bilo špansko delavstvo in kmečko ljudstvo na boljšem, če se bi popolnoma udalo drhalskim strastem ter morilo in požigalo, potem pa bi kar nenkrat spoznalo, da je povzročilo sebi veliko več škoda, kakor pa sovražniku, katerega bi s složno politično akcijo lahko premagalo brez večjih žrtv za proletarijat?

Današnje borbe v Španiji so za teoretike res zanimiv predmet. Delavskim borcev pa so nauk, da če hočejo v kritičnem momentu kaj doseči, morajo biti pripravljeni ne samo glasovati, ampak riskirati tudi življenja za svoj program. Reakcionarji v Španiji so upravičeno smatrali, da zdaj je zanje še čas, — zdaj, ko zanje ne še vse izgubljeno! Ako zmagajo, bo zanje vse pridobljeno. Zato tudi oni riskirajo, riskirajo vse — češ, če že moramo poginiti, poginimo v borbi, ne v udanosti!

Tak je sovražnik, s kakršnim se mora boriti delavstvo v Španiji!

Pot v industrialno demokracijo

John L. Lewis, vodja odbora za industrialni unionizem, je nedavno izjavil, da je cilj njihovega gibanja industrialna demokracija.

Na naslov jeklarskih baronov in eksekutive A. F. of L. je dejal, da se bo kampanja za organiziranje jeklarskih delavcev v industrialni uniji nadaljevala, neglede na njihova nasprotovanja in grožnje.

Boj za industrialno demokracijo se bo delavcem več kot izplačal. Ampak vprašanje je, kaj si ta ali oni tolmači pod oznako "industrialna demokracija". Lewis za zdaj meni, da jo dosežemo, ako se delavstvo organizira v industrialnih združenjih. V resnici bo to velik korak naprej, ker si bodo delavci izboljšali svoj položaj, ampak industrialna demokracija bo še prav tako oddaljena. Rooseveltova administracija je indirektno zatrdila, da je njena NRA po osebljenosti industrialne demokracije.

Socialisti ne soglašamo ne z Lewisovim ne z Rooseveltovim tolmačenjem industrialne demokracije, ker vemo, da je pod kapitalizmom nemogoča. Unije so v stanju priboriti delavcem marsikako izboljšanje, ampak to še zdaleč ni "industrialna demokracija". Pogoji zanje bodo ustvarjeni šele s porazom kapitalizma in z uvajanjem socialistične ekonomske uredbe. Ta edina je jamstvo za industrialno demokracijo. Prejko je v odboru za industrialni unionizem marsikdo, ki se zaveda te resnice, toda vsakdo izmed njih povdarja samo načelo "del-

FARMARSKA DRUŽINA, KI JE OB VSE

Mnoge farmarje je letošnja suša in vrh tega vihar, ki so jim odnesli rodovitno plast zemlje, pregnala iz domacij. Tako se je dogodilo mnogim lani in predlanskem. Na vrhu je farmarska družina blizu Bismarcka v North Dakoti, ki se je po brexuspešnih bojih proti uimam koncem konca le odločila, da se izseli v sigurnejše kraje. Zvezna vlada to izseljevanje podpira, dasi doslej brez izdatnega uspeha.

IVAN VUK:

Karl Marks kot pesnik

(Po Marzel Olivijevi knjigi)

Marzel Olivije, dobro znani francoski prevajalec marksistične literature iz nemškega jezika, je nedavno izdal knjigo, ki je izšla v Parizu, z naslovom: "Marx et Engels poètes." S to knjigo je Olivije orisal s prav zanimivimi podatki sliko dobe Marxove in Engelsove mladosti in baš tisto stran Marxa in Engelsa, katero so njuni biografi (življenjepisci) beležili samo tako mimogrede, površno kakor prisiljeni in kakor da je tista stran teh dveh učencelov za njuno nedostojna, alicelo za njuno avtoriteto škodljiva.

Marzel Olivije je pa posebnobno obdelal baš to dobo njune mladosti in pokazal, da sta svetovna učenjaka, Marx in Engels v svoji mladosti bila zelo aktivna poeta-pesnika.

Duševo delo, ki ga namreč izvršuje človek s svojimi močmi in ustvarja takorekoč nekaj iz nič, iz vibracij svojih možganov, je tisto delo, brez katerega bi sploh ne bilo nobenega poleta in čustvenega življenja, ki je zopet nujno potrebno za izvrševanje velikih stvari. Vsi veliki ljudje, misleci, raziskovalci, umetniki vseh vrst, znanstveniki, politiki itd., so v svojih intimnih trenutkih živeli sanjarsko, čustveno življenje in tako svežili svoj jaz, da je krepkeje zasadel plug v neizorano ledino. Le pogledimo tista pisma, ki so stara že tisoče in tisoče let, pisma vede, Konfucija, Mojzesa, prerokov in krajev, Krista itd. Ali ni tudi to poezija polna filozofije in najlepši, v najčistejši harmonični obleki, ki je vzbujala v ljudstvu nove ideje, velike misli in ga vodila k napredku? In če bi ne bile te pesmi, ta filozofija, podajana v taki lepi, mehki, topli, inteligentni borbeni, a v srce segajoči obleki, polni magnetizma, ali bi ostale še danes kakor so, vsem vidne in vsem poznane in od vseh spoštovane?

To so dela poetov, pisateljev, in pesnikov, pa če tudi jih svoji podpovprečni vsakdanjosti razni stavijo med sanjare, fabuliste, v katerih ni resnosti življenja temveč hodijo po oblačnih gradovih itd. Da sta bila Marx in Engels pesnika, da so s toplotno pesniško nitjo prešinjeni njuni spisi, se pač lahko že vidi brez velikih raziskovanj iz mnogih stavkov njihovih spisov, posebno je tak poetičen dih čutiti v "Komunističnem manifestu". Da sta pisala pesmi, tega niso vedeli tudi njuni najbolj goreči častilci in učenci. Vzrok, kakor že rečeno, je bil ta, ker so Marxovi in Engelsovi biografi pre-

hajali preko teh pesniških del, jih beležili površno, samo toliko in le mimogrede, najbrž v nekaki bojzani, kakor trdi Olivije, da bi s tem ne naredili slabe usluge ustanoviteljima modernega znanstvenega socializma. Bilo je namreč takrat še bolj, kakor danes mnenje "realnih" ljudi, da so pesniki in pisatelji samo čustvena bitja, ki jih fantazija nosi nekeje v nedosegljivih višinah, realnost pa jim je tuja. Zgodovina pa baš govori drugače in priča, da so baš ljudje, pesniki in pisatelji s svojimi "čustvenimi" in "visokoletečim" optimizmom dajali vsemu življenju povprečnega množice injekcije, da se je vse nehanje človeštva bogato razvijalo.

Res je, kakor pravi Olivije, da sta Marx in Engels dober del svoje mladosti posvečala poeziji. Res je pri tem, kajpada, tudi to, da ima njuno delovanje na pesniškem terenu danes več biografske, kakor pa umetniške vrednosti. Vendar to prav nič ne podcenjuje veljavnost in zanimivost njunega pesniškega delovanja.

Iz Olivijevih knjige "Marx et Engels poètes" hočem navesti tu nekaj podatkov, ki se tičejo samo Marxa.

Zanimanje za poezijo je vzbudil v Marxu njegov poznejši tast, Ludvik pl. Westfali, državni svetnik, zelo izobražen človek. Marxova in Westfalova družina sta se spoznali po njih hčerkah, Zofiji in Jeni. Bili sta sošolki in veliki prijateljci. Ženi je bila lepa črnolaska, okrog 20 let, vesela, živahna, duhovita in inteligentna, daleč nad povprečno srednjo. Mlademu Marxu, ki je bil takrat gimnazijec, je zelo ugajalo lepo dekle in njena inteligenca. In tako se je začel roman, ki je kakor povsod v takih slučajih, zadel v svojem razvoju tudi na gotove majhne zapreke. Stari svetnik je v Marxu videl navdušenega in leniranega študenta; mnogo večerov so skupaj čitali velike klasične, stare in nove, kakor: Homerja, Sofokleja, Danteja, Shakespearea, Goetheja. Olivije pripoveduje o mladosti Marxa, ko je nosil uniformo kot gimnazijec, kako je z največjim zanimanjem poslušal mesta iz klasičkov, ki jih je deklamiral stari svetnik. Dekle, Zeni, pa je tiho sedela pri oknu z ročnim delom v rokah. Zdalj pa zdaj je dvignila glavo, njen pogled se je srečal s pogledom fanta, ki je, poleg zanimanja za klasične, se zanimal tudi za lepo dekle in jo ogledoval.

"Ti večeri", piše Olivije, "so laveli, združite se v uniji", dočim so v politiki kakor čolnari brez vesel. Gibanje za industrialno organizacijo pride v Zedinjenih državah šele kadar bodo voditelji unij priznali, da je prav tako, kakor unija, potrebna delavska politična stranka. Kaj pomaga, če sem v uniji, v politiki pa izročam moč sovražnikom uniji? Kdor hoče torej resno delovati za industrialno demokracijo, mora biti aktiven tudi na političnem polju na temelju socialističnih načel, ne pa igrati v unijah radikalca, v politiki pa biti udinjan demokratski ali republikanski stranki.

moralni zapustiti v njem neizbrisne sledove."

Dokazov sicer ni, da je Marx pod vplivom tega dekleta začel pisati pesmi. Vendar je zelo verjetno, da jih je pisal. Gotovo pa je, da ga je po maturi, ko je stopil na univerzo v Bonu (leta 1835), zanimala poezija bolj od zakonodaje. S te univerze je poslal svojemu očetu pesem z željo, da mu pove svoje mnenje.

"Prečit sem pesem", mu je pisal oče, "katero si mi poslal. Odkrito priznam, da nisem razumel smisla pesmi in njene tendence. Svetujem ti, da malo počakaš in jo še le potem objaviš."

Kakor se iz tega pisma vidi, mu je oče priznal dar, da mnogo pričakuje od svojega sina, svetuje mu pa potrpežljivost. "Težko bi mi bilo", pravi oče, "če bi te videl kako stopaš v javnost kot navaden mladi pesnik."

In mladi Marx je poslušal svojega očeta. Ni objavil, pač pa se je vrgel z vso vneto na pesnikovanje. Rezultat tega dela so bili trije zvezki pesmi, ki jih je, po treh mesecih, kar je stopil na univerzo (1836) v Berlinu, tajno poslal svoji zaročenki. Tajno zato, ker je stari svetnik, dasi je imel Marxa zelo rad, svojo hčerko pač še bolj ljubil in ji kot oče želel brezskrbno bodočnost in pomembno ime. A mladi pesnik ni z ničim kazal, da bi mogel dati svoji ženi kaj boljše.

Prvi zvezek teh pesmi je nosil naslov: "Buch der Lieder" (Knjiga pesmi). Drugi dve sta se imenovali: "Buch der Liebe" (Knjiga ljubezni). Dobila jih je "draga, večno ljubljena Zeni..." Čitala jih je, kakor pripoveduje njena prijateljica Zofija, "s solzami sreče in bolečine".

Marx je, daleč od svoje zaročenke, preživljal vse romantične muke zaljubljenega fanta do svoje Izolde, ki je daleč, a "konkurentov" mnogoštevilno, ki so še poleg tega vsiljivi. Te muke se opažajo na nekaterih Marxovih baladah. V junskih teh balad ni težko zaslediti pesnika in njegovo zaročenko. Ali nobenemu "princu" v teh baladah se ni posrečilo, da bi malo Zeni-zavzel in jo zaročencu odvzel.

Sedem let ljubezenskega razmaha, zvestega čakanja drug na drugega, sta se srečno poročila. Kakor je videti, Marx po poroki ni več pisal pesmi in to ne zato, ker je dosegel cilj svoje ljubezni, temveč, kakor pravi Olivije, se je poglobil v filozofijo, njegov partner je pa postal Hegel. Zadnji dokaz njegovega zanimanja za poezijo je bila pesniška zbirka pod naslovom: "Nemške, španske, letonske, latvijske, estonske, albanske narodne pesmi, zbrane iz različnih zbirk za mojo sladko, malo, oboževano Zeni."

Od Marxovih pesmi je ohranjen samo del. Ta del njegovih

SLOVENSKI DELAVSKI CENTER

Delegati in gosti, ki so prišli na prošli zbor JSZ in na prireditve v soboto 4. julija, so se zelo zanimali za Slovenski delavski center. "Kje je to poslopje," so vpraševali. "Dobre tri bloke hoda od dvorane Sokol Havliček," smo jim odgovorili.

Vsako se je v Centru počutil kakor doma. Saj to tudi je dom nas vseh. Nace Zlemberger se je spomnil pokojnega J. Zvertnika in pripomnil: "To bi ga veselilo, če se bi zdajle zbudil in nas videl zbrane v našem skupnem domu."

Tajnik SDC Fr. Zaitz je zboru podal finančno poročilo v glavnih številkah, ki je bilo priobčeno v Proletarcu z dne 8. julija. Tu ga podaja v bolj informativni obliki.

Dohodkov v prešli šestih mesecih je bilo \$1,832.57, ali \$264.20 manj kot pa je bilo stroškov:

Dohodki so znašali:

Vplačila na delnice	\$ 595.00
Najemnina dvorane	288.20
Najemnina uradov	175.00
Družabni klub Slov. center	300.00
Porebi za prodano pohištvo	135.93
Obrestiti od JBLA	86.00
Prispevki v podporo Slov. del. centru	96.44
Proletarec plačal na posojilo	56.00
Posojilo kluba št. 1	100.00
Skupaj prejemkov v šestih mesecih	\$1,832.57
Prenos z 31. dec. 1935	300.23
	\$2,132.80

Dasi je dvorana majhna, je v nji toliko življenja, da je vzlic mali najemnine prinesla v 6. mesecih \$288.20. Od sej se plačuje v nji od \$1 do \$2.50, za male zabave pa do \$10, in le v par slučajih do \$15.

Proletarec in JSZ sta v prvi polovici tega leta plačala \$175 stanarine. Njuna urada sta v SDC od februarja meseca t. l.

Družabni klub Slovenski center je v prvi polovici leta prispeval v kritje stroškov s popravili in predelavami \$300, ta mesec pa je prispeval \$125, skupaj \$425.00.

Ker smo zaeno s stavbo kupili tudi svo opremo, katere je nam bilo mnogo odveč, je John Rak z odobritvijo direktorja prodal nekaj odvšnega pohištva, za katerega je prejel \$135.93. Od Jugoslovanskega društva smo prejeli od naše vloge \$86.00 obresti. Klub št. 1 in drugi pa so prispevali v podporo Centru \$96.44. Proletarec je plačal na posojilo svoj prvi obrok v vsoti \$56.00. Ker smo bili v stiski za gotovino, je nam posodil klub št. 1 JSZ \$100.

Za delnice smo prejeli v prvi polovici leta \$595.00.

Srbski klub št. 20 JSZ je vzel eno, klub št. 1 JSZ je vzel v prošli polovici leta nadaljnih 8. druš. Pioneer št. 599 SNP je kupilo dve, dobro se je odzval z nakupom delnic Social Club, Luka Groser je kupil 1, Anton Zagar iz North Chicago se je tudi oglasil z nadaljnim vplačilom za eno, poleg teh pa so jih vzeli v prošli polovici leta Louis Zidar, Filip Kmetec, dr. F. Paulich, M. J.

pesmi so v Olivijem prevodu, ki so izšle v njegovi knjigi. Marx je v teh pesmih tipičen idealist, sanjač, mistik — zaljubljen fante. Verzi o sirenah, o zvezdah, o lepih deklicah, romantična balada z vsemi rekviziti javnega romantizma, so motivi v teh pesmih. Ima pa tudi več ironičnih epigramov, večkrat celo zabavljev z iluzijo na materializist:

"Duha ni nikjer,
ker tudi vol živi.
Duša je fantazija,
je v želodcu najti ni."

Največji del njegovih pesmi je, kakor že rečeno, ljubezenske vsebine z vsemi odlikami dobe, v kateri so napisane. Vpliv Heineja se v njih zelo čuti.

Marx je mislil najbrž posvetiti vso aktivnost poeziji. Če bi pa na primer njegova Ženi ne bila tako zvesta kakor Penelopa, bi bilo Marxovo ime zares zapisano in uveljavljeno čisto v drugi smeri.

Turk, klub št. 222 JSZ, Girard, O., Filip Godina je dal prvi obrok za nadaljno svojo delnico. Frank Florjančič je kupil eno, klub št. 21 JSZ v naselbini Arma, Kans., je izvršil končno vplačilo za svoje delnice, J. Podgornik v Ciceru je plačal eno in Justin Zajc eno.

Math Tušek, znani slovenski delavski pionir in trgovec v Pomer Pointu, je na listi SDC zadnji, ki je izvršil svojo prvo vplačilo na delnico. To je storil ob priliki prošlega zbora JSZ, katerega se je udeležil.

Slovenski delavski center ima člane ne samo med socialisti, ampak tudi med somisljeniki in drugimi prijatelji takih ustanov.

Stroški so bili v prošli polovici leta precejšnji.

Izkaz izdatkov v prvih šestih mesecih tega leta je sledeči:

Materijal za splošno popravila in predelave	\$270.26
Plače pri popravilih	299.82
Materijal za predelavo kleti v Club Room	201.40
Plače	164.32
Elektrika	48.08
Plin	5.59
Prostor za balneiranje (material in plače)	151.32
Premog	69.20
Stroški z vrtno	8.88
Hišne potrebščine	114.06
Kuhinjska oprema	88.26
Čiščenje	99.38
Jug. stav. in pos. društvo na glavnico	\$248.02
Obrestiti	267.02
Posl. telefon itd.	6.92
Pisarniške potrebščine	17.08
Lawndale Nat. Bank za čekovno poslužbo	6.12
Davki	14.04
Napis nad glavnim vhomom	8.00
Za prevoz opreme	9.00
Skupaj	\$2,096.77
V blagajni 30. junija 1936	\$ 36.03

V rubriki "materijal za splošno popravila" so vključeni tudi izdatki za novo ograjo. Veliko dela so izvršili člani Centra zastoj, nekateri pa so plačali vrnila za delnice.

Družabni klub Slovenski center ima že nad 140 članov. Njegov zapisnikar Joseph Turpin jim je prošli petek poslal iz severne Minnesote velik zaboj rib.

Ob balinarskem prostoru bomo prihodnjo pomlad zasadili dreve, da bodo ljubitelji tega sporta lahko igrali v senci.

Piknik 2. avgusta na Močilnikarjevi farmi

Cleveland, O. — Kot je bilo že poročano, priredita klub št. 27 JSZ in njegov pevski zbor "Zarja" v nedeljo 2. avgusta piknik na Močilnikarjevi farmi. Priprave za ta izlet so v teku in odbor se bo potrdil, da bodo udeleženci čim bolj zadovoljni. Plesalec smo se namenili najeti Barbičev orkester, ki slovi za enega najboljših. Plesišče je tudi lepo urejeno in tudi če bo gneča se ni bati, da se bi pod udrl. Okrepil vam ni treba nositi s seboj, ker bomo imeli tam vsega v obilici, da ne bo treba nikomur trpeti žeje ali glada.

Edino, kar želimo, je, da pride na ta piknik, ki ga prireja delavska organizacija v korist delavskega gibanja. Manifestirajmo svojo delavsko zavest s tem, da se dne 2. avgusta zberemo na Močilnikarjevi farmi v čimvečjem številu.

Tistim, ki nimajo svojih vozil, bo na razpolago truk, ki bo čakal pred Slov. nar. domom ob 12:30. Ako potrebno, bo napravil dve vožnji. Spotoma se bo ustavil pri Slov. del. domu na Waterloo Rd.

Torej na svidenje v nedeljo 2. avgusta. — Odbor.

Izboljšana trdnjava

Angleška trdnjava Singapore na Pacifiku, blizu Avstralije, Indije in Nove Zelandije, ki stane z izpopolnitvami \$75,000,000, je bila nedavno v glavnem dograjena in Japonci zdaj lahko začno svoj "špas", ako jih mika. Seveda ne s Kitajci, ki so brez moči, pač pa z Angleži.

A. SERAFIMOVIČ:

ŽELEZNA REKA

ROMAN IZ CIVILNE VOJNE V SOVJETSKI RUSIJI

Prevel iz ruščine za "Proletarca" ANGELO CERKVENIK

(Nadaljevanje.)

"Jaz nisem, kolikor morem sam odločiti, pripravljen nositi kože svojih ljudi na tržišču!" se je zadržal neki polkovnik s poveljniškim glasom.

"Jaz moram jamčim za življenje, zdravje in usodo ljudi, ki so se mi zaupali." "Popolnoma pravilno!" mu je potrdil neki brigadni poveljnik, čigar postava in preočitna navada poveljevanja sta ga močno ločila od drugih poveljnikov.

Bil je namreč častnik stare armade. Domneval je, da je vprav zdaj nastopil tisti trenutek, ko mu bo mogoče razviti vso moč, vso sposobnost, ki je vodje carske armade niso znali ne ceniti ne uporabiti.

"Popolnoma pravilno!" Poleg tega nismo izdelali sploh nikakšnega bojnega načrta. Posamezni deli vojske se morajo povsem drugače razdeliti. Drugače nas utegne sovražnik vsak trenutek poklati kakor kakšno čredo klavne živine!"

"Če bi bil jaz na njihovem mestu," je goreče vzkliknil neki vitko zraščeni poveljnik ene izmed kubanskih stotnij, ki je bil oblečen v ozko prepasano črkeski plašč ter je imel ob pasu srebrni bodež, "če bi bil jaz na njihovem mestu, bi se zagnal iz te globeli tu zgoraj ter bi napadel in bi, preden bi se utegnili kdo zavesti, pokončal vse do poslednjega moža."

"Končno pa: Saj ni nobenih ukazov, nobenih dispozicij! Smo mar čreda ali tolpa!"

Kožuh je počasi vprašal:

"Sem jaz zapovednik ali vi?" Njegove besede so ogromni izbi vtisnile neviden pečat. Njegove drobne bodeče oči so neseja pričakovale. Ne, na odgovor niso čakale, čakale so na nekaj drugega.

Zopet so se gibale sence, izpreminjajoč obraze in izraze obrazov.

Zopet so zadoneli čezmerno glasni, prepele glasovi:

"Tudi mi smo odgovorni in sicer prav v tolikšni meri..."

"Čelo v prejšnjih carskih časih so se po navadi poveljniki posvetovali s častniki, zdaj pa, ko je revolucija, ne?!"

Za temi besedami se je skrivalo nekaj drugega, skrivala se je neizgovorjena misel:

"Ti si storast, neotesan kmečki človek. Nimaš sposobnosti, da bi domel vso težo položaja. Res si sicer na fronti dosegel častniški čin, a na fronti je bilo že tako, da bi bili celo toboli povišali za častnika... Saj je bilo na fronti tako malo častnikov! Možno je, so te izmili za poveljnika, a množice so slepe!"

Tako so besedičile oči, izrazi obrazov in postave nekdanjih carskih častnikov. Nekdanji čeburji, mizarji, kleparji, brivci in ribiči pa so si mislili:

"Ti nisi niti za las boljši nego smo, mi. Kako se je moglo, zatorej, zgoditi, da si poveljnik ti, ne pa mi? Mi bi vso to stvar boljše in hitreje uredili nego ti."

Kožuh je poslušal njihove besede, slišal pa je tudi neizgovorjene besede. Še vedno je čakal s priprtimi očmi ter poslušal, ali se zunanji v temi nekaj ne premika.

Naposled je prišlo, kar je pričakoval:

Nekje daleč se je iz temne noči izluščil slaboten, zamokel zvok, ki je postajal čedalje močnejši in razločnejši. Tisto, kar je prihajalo, je votlo bobnelo, se okorno in telebato od nekega valila, nenehoma naraščalo, polnilo noč in temo s težkimi koraki. Ze se je zaslizalo na stopnicah. Ritem se je porazgubil, veranda se je tresla pod udarci stopinj. Skozi odprta vrata, temna vrata se je privlačila v sobo reka vajokov. Vedno več in več jih je prihajalo, dokler niso napolnili vsega ogromnega prostora. Obrazi posameznikov so se le težko razločili. Mnogo jih je bilo; čuti je bilo, da so vsi enaki. Poveljniki so se stisnili k tistemu koncu mize, kjer je bil razgrnjen zemljevid. Ogorek sveče je umirajoče brnel.

Vojaki so pokajali, se vsestavali in pljuvali na pod. Izpljunke so razmazali s podplatov po parketu. Zvijali so si svalce. Iz množice je nevidno izhlapel smrdeč vonj.

"Sodrug!"

V ogromnem prostoru, prenapolnjenem s temo in ljudmi, je vse umolknilo.

"Sodrug!"

Kožuh je komaj, komaj spravil iz sebe te besede.

"Sodrug! zastopniki stotnij, sodrug! poveljniki, vedeti morate, v kakšnem položaju smo. Mesto in lukso za nami so zasedli Kozaki. Tam je ležalo dvajset tisoč bolnih in ranjenih vajokov rdeče armade. Vseh dvajset tisoč so Kozaki na povelje častnikov pomorili. Enaka usoda čaka tudi vse nas! Kozaki napadajo zadnjo stražo tretje kolone. Na desni je morje, na levi so gore. Med morjem in gorami je soteska, je luknja in v tej luknji smo mi. Kozaki so v gorah; kjer so globeli, bi nas utegnili napasti. Vsak trenutek moramo biti pripravljeni na obrambo. Ta nevarnost nam bo za petami vse dotlej, dokler ne bomo dospeli do tistega mesta, kjer se pogorje obrne od morja. Tam je pogorje visoko in široko, tam nam Kozaki ne bod prišli več do živga. Korakati moramo ob morju do

Tuapseja. Ves ta pot je dolg kakšnih tristo kilometrov. Od tam zavije cesta čez gorovje v Kuban, kjer je naša glavna sila, kjer je naša rešitev. Napeti moramo vse sile ter korakati dalje. Živeža imamo samo še za pet dni. Če bomo čakali, bomo vsi od gladi pomrli. Naprej, nenehoma samo naprej! Teči moramo! Ne smemo ne spati ne piti ne jesti! Samo, če bomo tekli, kolikor bomo le mogli, se bomo rešili. Če bi nam pa hotel kdo zastaviti pot, moramo oviro odstraniti s silo."

Kožuh je obmolnil. Gledal je predse, nikogar ni pogledal.

V sobi je bila tišina, prepojena z navzočnostjo mnogih ljudi in s poslednjimi sencami, ki jih je brleča, umirajoča svečica risala po ljuhed in predmetih. Tudi v orjaški nočni temi je za odprtimi okni nad vso pokrajino in nad nevidnim morjem lebdele ista mrtvaška tišina.

Sto in sto oči je svetlo in z razumevanjem zrljo v Kožuha, ki je zopet z naporom vseh svojih sil spregovoril:

"Medpotoma ne bomo dobili ne kruha ne krme, zatorej moramo teči, dokler ne bomo dospeli do ravnine."

Zopet je umolknil, povesil oči ter po kratkem premoru spregovoril:

"Izvolite si drugega poveljnika; jaz odlagam poveljništvo."

Sveča je dogorela. Vse je pregrnila enakomerna tema. Zavladala je smrtna tišina.

"Ali nimamo nobene sveče več?"

"Imamo! Imamo!" je rekel adjutant ter prižgal vžgalico, ki je razsvetlila, ko je plamenček zagorel, na sto in sto negibnih oči, uprtih v Kožuha. Potem pa je, ko je plamenček ugasnil, vse zopet objela tema. Naposled je le zatlata skromna svečica ter je, tako se je vsaj vsem zazdelo, napetost močno popustila. Vojaki so začeli govoriti, premikati se, pokajati, vsestavati se, pljuvati in drug drugega pogledovati.

Tedaj se je oglasil brigadni poveljnik ter je spregovoril tako mehko, kakor da bi ne bil še nikdar v svojem življenju poveljeval: "Sodrug Kožuha, mi vsi prav dobro vemo, kakšne težave, kakšne ogromne ovire moramo na našem potu premagati. Za nami hiti smrt, toda smrt nas bo tudi srečala, če se ji ne bomo znali naglo in pravočasno izogniti. Napredovati moramo kolikor mogoče hitro! Samo vi s svojo energijo in duhoprisotnostjo utegnete rešiti armado! Tako mislijo, zdj se mi, tudi moji tovariši!"

"Tako je! Nič drugače! Prosimo!" so jadrno ponavljali drug za drugim vsi poveljniki.

Vojaki so skozi mračno svetlobo še vedno upirali svoje, bleščeče se oči v Kožuha.

Poveljnik nekega konjeniškega oddelka, ki si je, kakor da bi bil hotel o tehtnosti svoje besede vse navzočce prepričati, s prav posebnim poudarkom, porinil kučno tako globoko na tilnik, da bi mu bila kmalu zdrknila raz glavo, je spregovoril:

"Kako morete odložiti poveljništvo? Saj vas je vse ljudstvo izvolilo za poveljnika?"

Vojaki so še vedno zrlj vanj.

Kožuh je izpod vzbočenega čela bodeče in nespravljivo pogledal vse po vrsti: "Dobro, sodrug! spejmem, toda le pod temle pogojem: Podpišite črno na belem, da se bo vsakršno, čeprav še tako malenkostno zamenjavanje povelja kaznovalo z ustreljivjo! Podpišite!"

"Sigurno... Mi mislimo le..."

"Zakaj so še vedno zrlj vanj?"

"Zakaj ne bi podpisali?"

"Vsak trenutek smo pripravljeni..."

Poveljniki so bili očitno pobiti.

"Vojaki!" je zavpil Kožuha, "Vojaki, po-vejte, kaj mislite!"

"Ustreliti!" je zagrmelo iz sto in sto grl.

Velika jedilnica ni mogla objeti vseh sto in sto bobnečih glasov; razlili so se skozi odprta okna v temo, a tam jih ni nihče slišal.

"Vsakogar ustreliti! Pasjeverci! Ali naj jih mar po nežnih glavicah božamo, če ne izpljujujejo povelj? Pobiti jih!"

Kakor da bi bil počel železen obroč ter odletel s čebra! Prav tako so se vsi razgibali, so se drug k drugemu obračali, so mahali z rokami, se vsestavali, se drezali, so hlastno kadili ter metalji ogorke od svalčic po tleh ter hodili po njih.

Kožuh je iztisnil iz grla besedo za besedo, kakor da je hotel vsako posamezno vsakomur posebe vtisniti v možgane:

"Vsakdo, kdor se bo pregrešil proti disciplini, pa naj poveljnik bo, naj bo prostak, bo ustreljen!"

"Ustreljen! Ustreljen! Pa naj poveljnik bo, naj bo prostak, prav vsaki!" je zopet zabobnelo po ogromni sobi in zopet so se glasovi razlili skozi okno v temno noč.

"Tako, dobro je! Sodrug Ivanjko, napišite na kos papirja, poveljniki pa naj podpišejo: Za vsak, še tako majhen zagrešek proti kate-rezumukoli povelju — ustrelitev po naglem sodišu!"

Adjutant je izbezal iz žepa kos povaljane-ga papirja, se je ob sveči naslonil na mizo in je začel pisati.

(Dalje prihodnjič.)

FARMARJI OB TISOCE GLAV ŽIVINE

Slika gori je iz South Dakote. Farmarjem je v sled suše, silovite vročine in pomanjkanja pitne vode poginilo tisoče glav živine. Goveda, ōvece in prašiči so se raspršili v iskanju vode in hrane ter poginili. Leto inja suša in prejšnje uime dokazujejo, da bo treba v Zd. državah vpeljati planirano agrikulturo, ali pa postane velik del dežele čisto navadna puščava, v kar se že nekaj let vztrajno spreminja.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA

Zbral JOHN RAK

Cleveland, O. — Anton Jan-kovič, ki je bil delegat na prošlem zboru JSZ, je prinesel s sabo 53 naročin. V izkazu "Agitatorji na delu", ki je priobčen v tej številki, je on na vrhu liste. — Klub št. 27 in soc. pevski zbor "Zarja" priredita piknik v nedeljo 2. avgusta na Močilnikarjevi farmi.

Hermine, Pa. — Anton Zor-nik je dobil v prošlih par ted-nih 16 naročin na Proletarca.

Helper, Utah. — Jos. Skerl je poslal eno naročnino in piše, da bo obiskal vse naročnike v okolškem kraju čim bo nje-gov avtomobil spet za rabo.

Detroit, Mich. — Joseph Kor-sich je poslal 14 naročin, Jan-ko Zornik pa je ob priliki prošle-ga zboru JSZ prinesel dve.

Point Marion, Pa. — Tony Zupančič se je nedavno oglasil z eno naročnino; s prispevkom listu v podporo in ob enem je plačal prodane izvoze Majske-ga Glasu.

West Mineral, Kans. — John Marolt je poslal polletno naročnino in pravi, da obžaluje, ker ne more poslati celoletne. Dela ne dobi, ker je star 73 let. Pod-pore nima nikake. "Naročnik sem že 29 let, a ker nimam s čim plačevati, bom moral list pustiti," pravi v pismu.

Oakland, Calif. — Toni Tom-šič je šel 4. julija v Grass Val-ley na agitacijo za Proletarca. Dobil je 3 naročnine, med nji-mi eno novo, in prodal 24 izvo-dov Majskega Glasu. Pravi, da bo ob prvi priliki rojake v Grass Valley zopet obiskal. Povsod so ga prijateljsko spre-jeli in mu postregli.

Rock Springs, Wyo. — John Jereb je Proletarcev star agi-tator. Za list je že veliko storil. Piše, da se počuti zelo trudne-ga in želi, da bi zastopništvo prevzela mlajša moč. Pismu je priložil pet naročin.

Willard, Wis. — S tega far-marskega kraja se je oglasil s 4. naročninami Mike Krule. Ob enem je poslal vsoto za prod-ne izvoze Majskega Glasu.

Warren, O. — Joseph Ježa smo v tej koloni pogrešali že precej tednov. Zdaj je poslal tri naročnine.

Johnstown, Pa. — John Lan-gerholc, ki je bil na prošlem zboru delegat kluba št. 5, je prinesel s sabo štiri naročnine, dve med njimi nove. — And-rew Vidrich je to poletje za-poslen pri svojem regularnem poslu, zato za agitacijo ne mo-re porabiti toliko časa kakor poprej. V zadnjem pismu je poslal 4 naročnine.

West Allis, Wis. — Ob prili-ki XI. zbora JSZ je Joseph Ra-delj izročil \$9.75 v tiskovni sklad Proletarca, ki jih je bi-ral med sodrugi in drugimi prijatelji lista v West Allisu in Milwaukeeju. Izkaz je bil pri-občen v prejšnji številki. — Vincent Pugelj se je podal na obiske in dobil šest naročin.

Pueblo, Colo. — Društvo št. 299 SNPJ, ki ima svoj sedež v Walsenburg, je nedavno pri-redilo v proslavo svoje 20-let-

nice piknik v Rye, Colo. Dru-žba je bila obilna iz raznih na-selbin in zabava prvovrstna. Frank Boltezar iz Puebla se je s par rojaki in rojakinjami iz istega mesta zavzel nekaj sto-riti v korist Proletarca. Nabra-li so \$7.56 listu v podporo. Imena so bila v izkazu prošli-teden. Te vrste agitacije v ko-rist Proletarca je bilo pred leti zelo veliko. Naši sodrugi in a-gitatorji so se na prireditvah zabavali, kakor drugi ljudje, a ob enem so tudi agitali. Ni ga bilo večjega sestanka na-prednih delavcev, da ne bi ta ali oni zbral par kvodrov ali dolarjev v tiskovni fond.

Chicago, Ill. — V petek 24. julija je redna seja kluba št. 1. — Klub priredi piknik v korist 'socialistične kampanje v nede-ljo 9. avgusta na vrtu Valenti-na Kobala v Clarendon Hills. Ves prebitek je namenjen a-gitacijskemu skladu soc. stran-ke. — Angela Zaitz je prine-sla 4 naročnine in Fr. Udovich 1. V izkazu Agitatorji na delu, v tej številki, je deset čla-nov in članic kluba št. 1.

Cicero, Ill. — Kristina Tur-pin je prinesla 2 naročnini. Prošli teden je odpotovala s soprogom Josipom in hčerko na počitnice v severno Minne-soto. — Frank Podlipec piše, da se mu je primerilo že v dru-gič, da je naročnika opozoril o potečenem listu, pa mu je od-vrnil da je naročnino obnovil drugemu. Pravi, da se to dog-a-ja zato, ker več ljudi tirja ene in iste naročnike. Frank meni, da je to slaba taktika. Res se dogodi tu in tam, da naročnik nekomu list plača, drugi agita-tor, ki mu to ni znano, pa do-tičnika tirja in se pripravi v zadrego. Dogodilo se je že do-stikrat, da nam je na pr. na-ročnik poslal naročnino, mi pa smo mu isti dan poslali tirja-tev. Pismi sta se srečala, eden ali drugi naročnik pa je bil v takem slučaju užaljen, češ, plačal sem, pa me vendarle tir-jajo. Vsi taki in slični incidenti so neprijetni, niso pa nikakr-šen vzrok za zamere, ali da bi kdo vsled tega nehal agitirati.

Conemaugh, Pa. — Frank Podyb je poslal dve naročnini in sporoča, da so v klub št. 5 JSZ pristopili štirje novi člani.

Girard, O. — Naš delavni a-gitator John Tancek je poslal 5 naročin.

Crafton, Pa. — Michael Je-rala je poslal 1 naročnino in vsoto listu v podporo. V nede-ljo 23. avgusta se bo vršila na Syganu konferenca klubov JSZ in društev Prosvetne matice. — Popoldne istega dne priredi piknik s sodelovanjem kluba št. 13 JSZ.

Lloydell, Pa. — Frank Su-staršič je nas opozoril, da je tudi na delu za Proletarca. Po-slal je 4 naročnine.

Vodstvo organizacije je po-navadi odsevan članstva. Slabo vodstvo je posledica brezbriz-nega, nevednega članstva.

JAMSTVA ZA MIR NE BO, DOKLER NE PADETA FAŠIZEM V ITALIJI IN V HITLERJEVEM "TRETJEM RAJHU"

(Nadaljevanje s 1. strani.)

ni, da s skupnimi močmi odvrnejo fašistična nevarnost. Cerkev v Španiji se še ni asimilirala novemu položaju in podpira fašistična-monarhistična stremjenja kjer in kolikor more.

Bilo je očitno, da se Španija po vseh teh težkih notranjih neprilikah in konfliktih z neukročeno reakcijo civilni vojni ne bo mogla ogniti. Pričela se je spet koncem prošlega tedna. Kakšen bo izid te borbe za dogledno dobo, je danes nemogoče točno prerokovati, neglede katera struja je momentalno zmagovita. Zgodovinska resnica pa je, da je koncem konca reakcija tista, ki podleže. Njeni pogubni vplivi bodo prej ali slej iztrebljeni tudi v Španiji.

Obrambna zveza USSR

Sovjetska Rusija, proti kateri je Hitlerjeva jeza najhujša, utrjuje svojo obrambno zvezo s Francijo, Čehoslovaško in Rumunijo. Slednja gradi s pomočjo čeških posojil strateško železnico, ki bo znatno skrajšala pot iz Rusije v Čehoslovaško. V Berlinu se zelo gototijo nad Čehi in jih dolže, da s svojo zvezo, z graditvijo omenjene železnice in oboroževanjem Rumunije ogrožajo mir v Evropi in ob enem pripravljajo ruskemu barbarizmu pot v osrčje Evrope. Glavni Hitlerjev cilj sedaj je nadvladati baltičke države in zasedati sovjetsko Ukrajino. Ako svojih osvojevalnih ambicij nikjer ne uresniči, bi se nemško ljudstvo njegovega grmenja naveličalo, kakor se bi italijansko Mussolinijeva, če bi ga ne zamotil z invazijo italijanske armade v Etiopijo.

Najbolj v nevarnosti pred Hitlerjem je Čehoslovaška, ki je, razen v kolikor meji ob Rumunijo, čisto obdana od neprijateljskih držav.

Italija je dne 15. julija praznovala preklis sankcij, ki so jih podvezle proti njej skoro vse članice lige narodov. Zmago nad sankcijami razglasa Mussolini za svoj največji triumf.

Dardanele bodo zopet utrjene

V nemirno svetovno vrvenje je nedavno stopila tudi Turčija z zahtevo, da se ji dovoli dardanelsko ožino zopet utrditi. V svetovni vojni jih je skušalo zrušiti angleško brodogradnja, a je moralo po velikih izgubah odnehati. S porazom Nemčije in Avstro-Ogrske je izgubila njuna zaveznica Turčija ne samo vojno, ampak tudi velik kos zemlje in dardanelske utrdbe, katere je morala po vsiljeni ji Lausannski pogodbi podreti. Turška vlada je deželam, kater so omenjeno pogodbo podpisale, pred par meseci sporočila, da se je z zmago Italije nad Etiopijo in s propadstvom sankcij, ter vsled Hitlerjevega oboroževanja, zanj položaj spremenil, kajti spoznala je, da je v prvi vrsti v slučaju napada navezana na svojo obrambno silo. Sovjetska unija je Turčiji obljubila, da jo bo v njeni zahtevi podpirala, varovala pa bo v pogajanjih svoje koristi, kajti dardanelske utrdbe, če bi bile v sovražnih rokah, zapirajo Rusiji pot iz Črnega v Sredozemsko morje. Konferenca med Turčijo in drugimi interesiranimi državami se je vršila v Montreauxu v Švici in se je končala s sprejetjem predloga turške vlade. Nova pogodba določa, da Turčija sme Dardanele znova utrditi; sovjetsko vojno brodogradnja ima svobodno pot iz Črnega morja in trgovske ladje vseh dežel smejo svobodno pluti semintja. Sprejeta je bila tudi zahteva Rusije, da vojne ladje drugih dežel ne smejo v Črno morje, razen po par na prijateljske obiske, cele flote pa le v slučaju, če so poslone z odobritvijo društva narodov proti državi, ki bi pričela z agresivno vojno. Pogodbo so podpisali poleg Turčije zastopniki Anglije, USSR, Francije, Grške, Rumunije, Jugoslavije, Bolgarije in Japonske, slednji z rezervacijo glede lige narodov. Italija zastopnika ni hotela poslati, zdaj, ko je pogodba sprejeta, pa se v Rimu jeze, češ, da se je Turčiji preveč popustilo.

Sila, ki je ne bo mogoče streti

Kongres delavske strokovne internacionale, o katerem je poročilo na drugem mestu v tej številki, je sklenil, da je prvi pogoj za ublaženje odnosov in za mirnejši razvoj Evrope poraz fašizma. Porazil pa ga bo prej ali slej delavski razred. Njegove sile sicer ne delujejo z naglico, ampak kakor "božji mlini" — počasi pa sigurno.

Nedeljska izdaja čikaške Tribune ima na prvi strani kar-tun z naslovom, "Nekega dne se bo črv obrnil". Slika predstavlja mogotca, evropski "kanonon-futer", ki je iznenada planil na konferenco diplomatov z dvignjeno pestjo in kričnil: "Sva-rim vas! Ako me izvlčete še enkrat v vojno, BOM UDARIL!"

Beseda priznanja in zahvala

Chicago, Ill. — V treh dneh, ko se je vršil XI. redni zbor JSZ, so bili naši člani in somi-sljeniki zelo zaposleni. Poka-zali so voljo za sodelovanje v toliki meri, da so vsa dela s skupnimi močmi izvršili bolj vzorno, kakor pa je običaj ob priliki konvencij.

Priznanje in zahvala gre vsem, ki so pomagali, posebno še tistim, ki so delali vse tri dni in še prej v pripravah.

Kuhinjo so imele v oskrbi Mary Sfrer, Frances Zajc, Mary Matiasch in Frances Vider. Hrano so okusno pripravile in je naravno, da so bili številni gosti zelo zadovoljni.

Stregle so, Vera Primožich, Alice Artach, Tillie Vidmar, Ernestine Jugg, Anna Ciga-nich, Sylvia Hometz, Tillie Troyka, Vera Levec, Mary Baydek, Helen Arko in Fran-cis Zajc ml.

Pomočnice v kuhinji so bile Anna Dreshar, Tillie Ločniškar, Anna Svigel in Mary No-vak.

Mary Thaler je imela v oskr-bi tikete za obede. V točilnici je delal ves čas Math Videgar in jo tudi o-pravljali. Tom Svetlik je proda-l tikete. V točilnici so poma-gali Al Rak, Joseph Turpin, Frank Bizjak, Anton Garden,

Paul in George Videgar, John Thaler, John Sprohar, Jack Groser, John Hujan, Vinko Ločniškar in Anton Andres.

V odboru za dobavo stano-vanj in za druga predpripravl-jalna dela so bili Angela Zaitz, Kristina Turpin, Jean Rak, Math Videgar, John Tha-ler in Justin Zajc.

Na prireditvi 4. julija so po-magali poleg omenjenih Jos. Svigelj, Rok Božičnik, Joseph Mačus in več drugih.

Tem in ostalim, ki so poma-gali, izrekam v imenu kluba št. 1 priznanje in zahvalo.

Ne bilo bi pravično, če se ne bi ob tej priliki zahvalili prav tako iskreno Detroitčanom, ki so ob priliki XI. zbora JSZ vpriporili dramo "Kamno-lom" in jo obogatili z muzikal-nimi komadi. Imeli so mnogo stroškov, toda njihova želja je bila sodelovanje, da bi naš zbor dobro uspel tudi s te stra-ni, kar se jim je popolnoma po-srečilo. Njih imena so bila o-menjena v prejšnji številki v posebnem poročilu. Torej po-novno, hvala vam, sodrugi in sodružice!

Vzradoščeni smo bili prav tako ob obilnem posetu, in se nadejamo, da nam vsi ti naši številni prijatelji ohranijo svo-jo naklonjenost tudi na bodo-čih prireditvah.

John Rak, tajnik.

HOAN TER SENIOR NA ČELU SOCIALISTICNE KAMPANJE

(Nadaljevanje s 1. strani.)

sov, in vsak državljani, ki n. pr. podpiše socialistično petico, se mora ob enem zavestati, da bo postal član socialistične stranke in da bo glasoval za njene kandidate.

Onemogočanje delavskih strank v Ohio

Reakcionarni volilni zakoni v južnih državah niso nič čudnega. Ampak poglejmo v Ohio. Za ustanovitev stranke in nominiranje njenih kandidatov je treba 328.000 podpisov, kar je nemogoča kvota, razen za stranko, ki ima finančno podporo bogatih ljudi, ali pa če hoče volilna oblast mižati in odobriti peticije neglede na njihovo veljavnost. Zakon je sicer tudi popustljiv, ker določa, da se predsedniške in druge kandidate manjšinskih strank lahko nominira pod oznako "Independent", za kar je treba "samo" 21.000 podpisov. Nekateri države, na pr. Oklahoma, imajo lahke volilne zakone, toda vsi so na vodstvu državne socialistične organizacije bodisi v Oklahomi ali kjerkoli dobromisleči idealistični ljudje, ki pa se ne razumejo na legalistične trike in izpolnijo peticije pomanjkljivo. To se je letos zgodilo v Oklahomi. Ostali sodrugi so nato storiли potrebne korake, da bodo socialistični kandidati vseeno na glasovnici.

Izmed držav, kjer je manjšinski stranki izredno težko priti na glasovnico, je tudi Oregon. Treba je niti 16.000 merodajnih podpisov. Socialisti v Oregonu pravijo, da jih bodo dobili, ampak naloga ni lahka.

Država, v kateri stranke same tiskajo glasovnice

Zanimiv je tudi zakon v So. Carolini, kateri določa, da mora vsaka stranka tiskati glasovnico svojih kandidatov na svoje stroške in jih razdeliti po vseh voliških v državi. Socialistična stranka je to odgovornost za svoj tiket prevzela leta 1932 in jo je tudi letos.

V So. Dakoti je treba šest tisoč podpisov.

V Wisconsinu je socialistična stranka "legalna", kot na pr. v Pennsylvaniji, New Yorku in

mnogih drugih državah. Ampak socialisti v Wisconsinu so sklenili nominirati svoje kandidate v bodoče na konvencijah farmarske-delavske progresivne federacije, kateri so se pridružili, zato da bo letos v Wisconsinu pod socialistično oznako samo takozvani predsedniški tiket.

Clarence Senior pravi, da bo sta soc. kandidata Thomas in Nelson na glasovnici v vseh državah, z morebitno izjemo držav Florida, Louisiana, Nevada, North Carolina in South Dakota. V večini teh držav zakon dovoljuje volilec napisati na glasovnici druge kandidate, če je s tistimi, ki so na nji tiskana, nezadovoljen. Tako lahko glasuje tudi za socialistične. Ako številni uradniki smatrajo, da so imena resna, tedaj tako glasove štejejo, drugače jih zavrnejo. L. 1932 socialistični kandidati niso bili označeni v petih državah.

Socialistična kampanja med farmarji

Eksekutiva soc. stranke je imela sejo dva dni drugi teden julija v New Yorku, na kateri je razpravljala o nominacijskih zakonih in o kampanji v splošnem. Sklenila je izdati serijo agitacijskih letakov, nekaj pa je že tiskanih.

Letos se bo socialistična stranka prvič trudila zanesti svojo kampanjo v veliki meri tudi med farmarje. Njen kandidat za podpredsednika je namreč George Nelson iz Wisconsinu, ki je tipičen farmar in znan v naprednih farmarskih organizacijah po vsi deželi. Ena največjih med njimi — Farm Holiday Assn. — ga je na svoji prošli konvenciji v St. Paulu, Minn., izvolila za podpredsednika, ob enem pa je odklonila indorsirati kongresnika Lemkeja, ki je kandidat za predsednika na listi Coughlinove Union stranke.

Za socialistično agitacijo med farmarji je imenovan poseben odbor in nedvomno je to prvo leto, ko se bodo ameriški poljedelci začeli resno zanimati za socialistični program.

Socialistična stranka v radiu

Eksekutiva se je bavila tudi v vprašanju kampanje po radiu. Stranke, ki imajo denarja

na razpolago, si radio lahko privoščijo. Ampak za delavsko stranko, kakor je socialistična, je to težavna stvar. Nekateri postaje so pripravljene dati nekaj časa zastoj, ako jih ne vežejo kontrakti. Druge zahtevajo najemnino. Za govore po radio omrežju je treba plačati ne le stotake, ampak tisočake, ako so odajani v času pred 11. uro ponoči.

Norman Thomas je navzlic oviram dobil letos že mnogo prilik govoriti po radiu in ugovor, da jih je porabil do sekunde. V informacijo čitateljem navajamo, da računa Columbia Broadcasting kompanija za pol ure govora po njenih radio postajah od obrežja do obrežja nad enajst tisoč dolarjev, NBC pa računa z delnega omrežja za pol ure časa nad \$9.500.

V Zed. državah je 635 radio postaj. Večinoma so majhne in sploh ne spadajo ne v eno ne v drugo vodilno omrežje. Ali točneje, 193 radio postaj je velikih in so vključene v eni ali drugi vodilni skupini, 442 pa majhnih, ki funkcionirajo največ zaradi oglašanja malih trgovin v sosesčini. Čas za govore se dobi na njih veliko ceneje, toda poslušalci jih le malo slišijo, ker postaje te vrste niso ugledne.

Soc. kampanja med tujerodci

Značilno je, da se je socialistična stranka letos prvič po dolgi letih zavezala voditi sistematično kampanjo tudi med tujerodnimi državljani. V ta namen je dobila prevajalce za svoje kampanjsko gradivo, ki ga bodo pošiljali na razpolago v prevodih nemškimi, poljskimi, židovskimi, francoskimi, madžarskimi, nizozemskimi, grškimi, španskimi, norveškimi in danskimi listom.

Poleg tega je povabljen na turo en madžarski socialist, par italijanskih, in nekaj drugih tujejezičnih govornikov, da bodo zasejali socialistično agitacijo med stotisoči in milijone tujerodnega prebivalstva.

Kar se tiče Slovencev in Srbov, socialistični stranki kajpada ni treba skrbeti za agitacijo med njimi, ker to delo vršimo sami. JSZ bi na polju socialistične agitacije storila veliko tudi med Hrvati in jo pospešila med Slovenci, toda naši aktivni sodrugi in sodružice bodo upošleni te tedne v splošni agitaciji za stranko toliko, da bo trpelo naše notranje delo, in prav tako bomo v stiskah za sredstva, ker so klubi pod strankinimi direktnimi kvotami. Vendar pa bomo vzlic tem oviram, ki so ovire na eni strani — skušali storiti toliko več na drugi. — "Naša kampanja ima danes boljše in večje odzive kot kdaj prej po vojni," je konstatiral dnevni tisku Norman Thomas.

Zahvala rojakom v Chicagu in Ciceru

V času prošlega zbora JSZ in Prosvetne matice je prišlo v Chicagu nad 200 delegatov in gostov, za katere smo potrebovali stanovanja. Skoro vsi v Chicagu in Ciceru, katere smo obiskali, so bili takoj pripravljeni dati na razpolago sobo ali dve in tako smo dobili za vse dovolj stanovanj. Vsem, ki so nam šli na roko in zunanje posetnike na svojih domovih tako gostoljubno sprejeli, izrekamo zahvalo.

Primerilo se je tudi, da je par družin obljubilo dati sobe in so jih pripravili, toda gostov niso dobile, kar je morda med temi družinami napravilo vtis, da smo jih namenoma prezrli. Mi smo imeli goste določene za vse, toda nekateri so si dobili stanovanja pri prijateljih, ne da nam bi to v naprej sporočili. Kolikor mi je znano, sta le dve ali tri take družine, in te prosimo, da naj nam to nepriklono oprostite.

Za stanovanjski odbor,

Angela Zaitz.

OSAT IN PLEVEL EDINA VEGETACIJA

Na sliki je opustošena farma v North Dakoti, na kateri ni to poletje uspevalo drugega kakor plevel in osat. Suša je napravila milijone dolarjev škode in priprava večino farmarskih družin v popolno odvisnost od vladne podpore. Brezvestno izkoriščanje polja in gozdov se nad ameriškim poljedelstvom bolj in bolj mačuje.

Kampanjske aktivnosti v Illinoisu

Kampanjski piknik kluba št. 1 JSZ bo pri Valentinu Kobalu

Chicago. — Volilna kampanja socialistične stranke v Illinoisu je v polnem zamahu. Največje delo je zdaj zbiranje podpisov na nominacijsko petico, ki je radi novega volilnega zakona letos še veliko težje kakor je bilo pred štirimi ali dvema leti. Vsaka manjšinska stranka mora namreč dobiti predpisano število podpisov volilcev v ne manj ko 50 izmed 102 okrajev — minimalno 200 v vsakem okraju, skupaj pa 25.000 za vso državo. Pred dvema in štirimi leti, ko je bil volilni zakon drastično spremenjen, je lahko vsaka manjšinska stranka zbrala potrebne podpise kjerkoli v državi, lahko tudi samo v enem okraju.

Temu problemu je eksekutiva državne organizacije posvetila večji del zadnjih dveh sej. Ako bi imeli močne in aktivne klube v vseh okrajih, bi bila stvar primeroma lahka, toda stranka ima klube le v okrog dvajsetih okrajih. Tudi bi bil problem lažji, ako bi imeli večja sredstva. Toda kjer je volja in vera v stvar, se premosti tudi ovire. Na zadnji seji v Springfieldu je devet sodrugov prevzelo delo organiziranja peticijske kampanje in se takoj podalo na delo — Fisher, Day, Brinocar, Rossio, Williger, Meyer, Parker, Adams in Zagar. Povdariti je treba, da opravljajo to misijonsko delo

brez plače, čeprav so večinoma vsi revni ko cerkvene miši — le trije imajo delo. Stranka jim je obljubila le kritje stroškov. Večinoma vsi so odgovorni za večje število okrajev. Delajo pod vodstvom državnega strankinega urada, ki je tudi zelo zaposlen.

V okraju Cook (Chicago) moramo nabrati 12.000 do 15.000 podpisov, od katerih jih odpade na klub št. 1 JSZ nad dva tisoč. Peticije ima večje število sodrugov, toda ne še vsi. Sigurno pridite na prihodnjo sejo kluba in dobili jih boste tudi ostali, ker potrebujemo, da delamo vsi. In vsako lahko dobi nekaj podpisov, vsaj eno pol. Če to storimo, bomo vsi izvršili svojo socialistično dolžnost. Vse peticije vrnite v urad kluba (SDC) do konca avgusta. Podpisi se najhitreje dobe na sejah, piknikih, parkih itd.

Izredna seja kluba prošli teden je tudi zaključila, da priredimo kampanjski piknik drugo nedeljo v avgustu na prijaznem vrtu Valentina Kobala v Clarendon Hillsu, West 55th st. in Clarendon Hills rd. Imeli bomo na raznju pečene janca in prašička ter izvrstno pijačo. Vstopnine nobene. Preskrbljeno bo tudi za transportacijo z avti ali busom za one, ki nimajo vozil. Sicer pa je prostor le štiri bloke od kolodvora in vlaki Burlington železnice vozijo vsako uro tudi ob nedeljah.

Piknik bomo priredili, da zberemo nekaj denarja v kampanjski fond stranke. Kvota našega kluba je \$200. Če se vsi sodrugi požurimo, agitiramo za piknik med somišljeniki in se ga tudi sami sigurno udeležimo, lahko napravimo lep uspeh. Skušali bomo dobiti dobrega govornika, Kruegerja ali Goldmana, ter novi strankin trk za oglaševanje. Na vrtu je tudi lep prostor za balneacanje, nadalje imenito plešanje, klopi in miza pod jablanami, hruškami in drugim drevjem. Zabavali se bomo lahko v družbi somišljenikov po mili volji. Na ta piknik 9. avgusta vabimo vse zavedne delavce v tem okrožju.

Zadnje dni julija in prve dni avgusta bo v Illinoisu imel kampanjske shode podpredsedniški kandidat stranke Geo. Nelson, ki je aktiven v delavskem in farmarskem gibanju že od mladih let. Pozneje bo imel več kampanjskih shodov tudi Norman Thomas, ki bo v Illinoisu tri ali štiri dni. Poleg teh dveh bo več tednov na kampanjski turi tudi John Fisher, kandidat za governorja, in več drugih govornikov.

Po sedanjih načrtih bo to ena najživahnejših socialističnih kampanj v Illinoisu v povojnih letih. Državna eksekutiva deluje, da bo stranka izšla iz te kampanje zelo ojačana in disciplinirana. In močno ter disciplinirano soc. stranko potrebujemo posebno zdaj, ko je na vidiku organiziranje delavske stranke, v kateri moramo igrati vlogo razredno zavednega učitelja in intelektualno si-

lo gibanja. Le močna socialistična stranka v okvirju delavske stranke bo garancija, da bo slednja res delavska v pravem pomenu besede. In naša letošnja kampanja se vrši v tem pravcu. Zato, sodrugi, vsi na delo! Bodočnost je naša!

A. Garden.

"Pioneer" priredi zlet k Stežinarju

Chicago. — Prvo angleško poslušajoče društvo SNPJ Pioneer št. 559 priredi velik izlet v nedeljo 26. julija v Willow Springs k Stežinarju (Red Gate Stop).

Na sporedu bodo sportne igre, ki so običajne na Pioneerjevih piknikih, in če se spominjate prejšnjih, veste, da ga ni družstva slovenskih central v Chicagu, ki bi na tem polju moglo nadkrijevati Pioneerja. V plesnem paviljonu bo igral John Kochevarjev orkester. Vstopnice s posebnimi popustnimi tiketi so po 25c, orez teh pa je vstopnina pri vходу 35c. Za kažipot z busi glejte Prosveto, sredina izdaja, in pa Pioneerjev časopis Bulletin, ki je bil razposlan ta teden.

V slučaju slabega vremena se bo zabava vršila v dvorani SNPJ. — Član Pioneerja.

Ste že poravnali vstopnice?

Chicago, Ill. — Klub št. 1 JSZ ima vsako leto kakih 7 do 10 velikih prireditiv. Tajnik ima nalogo razposlati za vsako vstopnico vsem članom in članicam, da jih razpečavajo v prodajni, potem pa je njegova dolžnost, da napravi vsaki prireditvi točen obračun in v ta namen mora seveda vprašati vsakega, ki vstopnic ni vrnil, oziroma se poravnal tistih, ki jih je razprodal, da stvar poravna. V klubu imamo precej članov in članic, ki se trudijo razpečavati vstopnice za vsako klubovo prireditev, drugi pravijo, da nimajo toliko prilike in se s tem poslom ne ukvarjajo dosti. Zdej, ko smo s prireditvami v prošlih šestih mesecih pri kraju, prosim vse, ki za vstopnice še niso napravili obračuna, da to store na prihodnji klubovi seji v petek 24. julija. — John Rak, tajnik.

Tudi Belgijci se združujejo v "ljudsko fronto"

Kakor v Franciji, kjer so s pomočjo "ljudske fronte" dosegli levičarske stranke pri volitvah veliko zmago, tako skušajo uvidetni napredni politiki tudi v Belgiji, kjer je politični položaj podoben francoskemu, zbrati vse napredne sile v skupno ljudsko fronto proti nevarno se razširjajočemu fašizmu reksistov. Najbolj vnet zagovornik ljudske fronte je sam voditelj belgijskih socialistnih demokratov in predsednik II. internacionale s. Vandervelde.

ZA LIČNE TISKOVINE
VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH
SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

Adria Printing Co.

1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.
Tel. Lincoln 4700
PROLETAREC SE TISKA PRI NAS.

Ker so socialisti po zadnjih volitvah najmočnejša stranka v belgijskem parlamentu, je kralj poveril Vanderveldeju mandat za sestavo vlade, ki pa ga je ta vrnil, ker si ni hotel kupiti sodelovanja katolikov in liberalov s prevelikimi koncesijami. Po daljših pogajanjih se je končno posredilo zopet Van Zeelandu sestavi konvencijsko vlado treh največjih starih strank, v kateri imajo socialisti demokrati šest, ministerev, katoliki 5 in liberali 3. Vandervelde sam je prevzel ministrstvo za socialno politiko, finančno ministrstvo pa znani socialistični gospodarstveni strokovnjak De Man. Nastop nove vlade spremlja kakor na Francoskem vel delavske stavke z namenom spomniti nove ministre na potrebne socialne reforme. Nova vlada je že izdelala načrte za celo vrsto socialnih zakonov, slšno ko v Franciji.

AGITATORJI NA DELU

Izkaz naročnin, ki so jih poslali agitatorji "Proletarca".

Vse naročnine, ki jih pošljejo stopniki in drugi agitatorji Proletarca, so štete na bazi polletnih naročin. Namerč agitator, ki pošlje celoletno, je zabeležen v tem seznamu z dvema polletnima.

IV. IZKAZ	
Anton Jankovich, Cleveland, O. 83	20
Anton Zornik, Herminie, Pa. 34	20
John Rak, na agitaciji v La Salle in Oglesby	20
Joseph Koriš, Detroit, Mich. 16	20
Chas. Pogorelec, Chicago, Ill. 13	20
John Tancak, Girard, O. 11	20
J. Langerholc, Johnston, Pa. 10	20
Leo Berger, Akron, O. 9	20
Joseph Skerl, Helper, Utah 6	20
Andrew Vidrich, Johnston, Pa. 6	20
Vincent Pugej, W. Allis, Wis. 6	20
John Jereb, Rock Springs, Wyo. 4	20
Anton Sular, Arma, Kans. 4	20
Ciril Ermenc, Enamclaw, Wash. 4	20
Frank Podboy, Parkhill, Pa. 4	20
Frank Sustarič, Lloyd, Pa. 4	20
Mike Krulitz, Willard, Wis. 4	20
Janke Zornik, Detroit, Mich. 4	20
Kristina Turpin, Cicero, Ill. 4	20
Mike Jerala, Crafton, Pa. 3	20
Joseph Jez, Warren, O. 3	20
Anton Tomič, Oakland, Cal. 3	20
Frank Hribar, Newburgh, O. 3	20
Joseph Oblak, Chicago, Ill. 3	20
Joseph Snay, Bridgeport, O. 2	20
Angela Zaitz, Chicago, Ill. 2	20
John Krelb, Cleveland, O. 2	20
Donald J. Lotrich, Chicago, Ill. 2	20
Bartol Verant, W. Aliquippa, Pa. 2	20
Frank Aleš, Chicago, Ill. 2	20
Jacob Rožič, Milwaukee, Wis. 2	20
K. Erznovnik, Red Lodge, Mont. 2	20
Anton Jeram, Burgettstown, Pa. 2	20
Frank Zaitz, Chicago, Ill. 2	20
John Gallon, Osage, W. Va. 2	20
Frank Bizjak, Chicago, Ill. 1	20
Frank Martinjak, La Salle, Ill. 1	20
T. Zupancič, Point Marion, Pa. 1	20
Frank Udovitch, Chicago, Ill. 1	20
Skupaj v tem izkazu (8 tednov) 287½ polletnih naročin. Prejšnji izkaz (8 tednov) 316½.	

PRISTOPAJTE K SLOVENSKI NARODNI PODPORN JEDNOTI

NAROCITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00

Ustanavljajte, nova družba. Deset članov (ic) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN AND SURGEON
OFFICE HOURS:
At 3724 W. 26th Street
1:30—3:30; 6:30—8:30 Daily
Tel. Crawford 2212
At 1858 W. Cermak Rd.
4:30—6:00 p. m. Daily
Tel. Canal 1100
Wednesday and Sunday by appointments only
Residence Tel. Crawford 6440
If no answer — Call Austin 5700

ZDAJ LAHKO KUPITE PLINSKO PEČ najnovejšega modela po izredno nizkih cenah

SAMO.

\$3

TAKOJ

18 mesečno odplačevanje. 10% dovolimo pri izmenih za vašo staro peč

Nove izredno nizke cene vam omogočijo nabavo moderne plinske peči. Začnite z moderniziranjem vaše kuhinje še danes. Uživate udobnost te mične opreme. Kuhanje in pečenje s tako opremo opravite z veseljem in boljšimi rezultati.

Pridite in oglejte si te mične modele v naših trgovinah še danes.

1936 je leto gradnje

Trgovci v vaši sosesčini imajo v zalogi te izredno fine plinske peči

PUBLIC SERVICE COMPANY OF NORTHERN ILLINOIS

Velika svetovna zveza strokovnih unij narasla na 13,500,000 članov

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Njegovo resolucijo so podpirali delegati unij iz Francije, Mehike in Španije, dočim so se delegati angleškega unijskega kongresa izrekli le za sporazum s komunistično strokovno internacionalo, ne pa s kominternom.

Zagovorniki sprave z Moskvo so poudarjali, da so komunisti taktiko po zmagi fašizma v Nemčiji popolnoma spremenili. Danes so za kooperacijo z demokratičnimi strankami in demokratičnimi državami in za edinstven boj proti fašizmu, vrh tega pa uvajajo demokracijo v svoji deželi.

Tako se staro sovraštvo med tema močnimi skupinami delavstva polagoma umika tremeznemu spoznanju, da bo delavstvo zmagovalo le, če bo združeno in solidarno.

Podpora ligi narodov

Londonski kongres strokovne internacionale se je izrekel za ligo narodov in predlagal njeno reformiranje v praveu, da bo proti agresivnim deželam res efektivno telo, ne pa

brezmočna, elastična skupina držav, kakršni se danes Mussolini upravičeno reži v obraz, namesto da bi ga ona spravila na kolena.

Kongres se je izrekel za splošno uvedbo 40-urnega delavnika v tednu in sklenil podvzeti v ta namen kampanjo v vseh deželah ter jo tudi financirati. Splošno znižanje delavnika bo izvedljivo šele kadar se zanj pridobi vse važne industriale dežele, da ne bodo s ceninimi delavci in dolgi delavnikom konkurirale druga drugi na mednarodnih trgih, kakor delata zdaj Japonska in Italija, pa tudi Nemčija.

Londonski kongres je reprezentiral veliko svetovno armado, ki ima zgodovinsko nalogo zgraditi skupno z delavskimi političnimi strankami nov ekonoški red, v katerem ne bo več bede za tiste, ki delajo, in ne vzrokov za vojne. Odpravila bo militarizem, fašizem in druga socialna zla ter dala temelj civilizaciji svetovne koperacije.

KLUBI JSZ IN KVOTE

Uradi, oziroma odbori, soc. strank v posameznih državah v volilnih kampanjah določajo, koliko naj člani vsake politične dobe podpisov na petelje in koliko naj zberejo v kampanjski sklad. Včasih so te kvote zmerne, a dogaja se tudi, da se določa pretirane in jih prizadete organizacije ne bi zmogle pri najboljši volji.

Kvota kluba št. 1 v stranki kampanjski sklad je \$200. Skušal bo zbrati to vsoto s pomočjo priredb in kolekte.

Klub št. 11 v Bridgeportu, O., ki je veliko manjši, pa je dobil kvoto \$150 v kampanjski fond. Določil mu jo je odbor soc. stranke v Ohiju.

Državnim organizacijam je določila kvote eksekutiva soc. stranke. Nekatere so jo sprejele in zagotovile, da bodo zbrale več kakor jim je določeno, dočim jih je par odgovorilo, da je previsoka. Tudi kak lokal se, tu in tam uradno potoži, da pričakujejo od njega preveč.

Le malokatera postojanka izpolni vse naložene kvote, pač pa store, kolikor v danih okoliščinah morejo. Vendar pa je za tiste naše klube, od katerih se pričakuje v uradih državnih ali okrajnih organizacij preveč, priporočljivo, da prizadejemo pojasniti koliko je mogoče storiti in koliko ne. Ako določajo kvote v agitacijskem delu skušeni odborniki, so navadno zmerne in pravično razdeljene. Včasih pa jih določajo navdušeni ljudje, ki pa v praksi

tčnem delu nimajo skušenj in mislijo, da vse, kar je treba, so navodila in kvote, pa bo šlo delo naprej.

V državah kot sta Ohio in Illinois, se moramo zelo potruditi pri nabiranju podpisov za nominiranje nekih kandidatov, drugače ne pridejo na glasovnico.

Važna seja kluba št. 1

Chicago. — V petek 24. julija bo v Slov. del. centru redna seja kluba št. 1 JSZ, na kateri bo tajnik poročal o naših prireditvah tekom prošlega zbora JSZ. Klubova delegata pa o zborovanju. Poleg tega boste na tej seji čuli druga važna poročila. Udeležite se je polnoštevilno, kajti planirati moramo tudi delo, katerega nameravamo izvršiti v letošnji kampanji.

Na tej seji moramo v smislu pravil nominirati tudi kandidate v odbore JSZ. — Odbor.

Girard, Ohio

Piknik kluba št. 222 JSZ v Girardu se vrši v nedeljo 20. septembra na običajnem prostoru. V slučaju slabega vremena pa bo zabava v klubovnem lokalu.

Naloga našega kluba med drugim je nabirati podpise in prispevke v kampanjski fond socialistične stranke. To delo je zdaj v polnem zamahu. Sodelujte z nami, da bo uspeh res uspeh v korist socialističnega gibanja. — J. Kosin.

Resnico o razmerah nudijo delavcem socialistični listi. Citajte Proletarca!

35 CENTOV ZA OBED DRUŽINE 5. OSEB

V pričetku julija so pričeli politiki v Illinoisu "hraniti" z omejevanjem izdatkov v podporanju družin nezaposlenih. Zvezna vlada je namreč že pred meseci oznanila, da se naj zanje prčno bolj brigati državne in lokalne oblasti. Illinoiski governor Horner — demokrat — pa je zalučil demokratski administraciji v Chicagu, s katero je v boju, da se naj vendar nekoliko zgane in kaj storj za bedne v svoji občini, da ne bo imela vso skrb zanje država.

Relif je bil ukinjen. Brezposelni niso hoteli postati žoga politikov pa so šli v sredo 8. julija pred mestno hišo in demonstrirali. Boljše je bojevati se — magari proti trdim policijskim količkom, kakor pa mirno trpeti glad in molče ginevati v propadanju.

Pršla je nato "pomoč" v žirovih. Povprečno družina petih jih je dobila v vrednosti 23% cenja za posamezen obed. Vse

druge podpore so bile ukinjene. 87.000 družin je bilo prizadetih. Kadar ti zavrženi ljudje zahtevajo kruha, jih propaganda kapitalističnih trebusnikov kriče oglašja za "komuniste". A problem brezposelnih se jim reži kljub vsemu v obraz in jih drega in drega. In tako se običajno dogodi, da že nekako spravijo skupaj nekaj denarja, pa magari samo 23 centov za obed brezposelne družine petih oseb. "Politični", ki na ta način pomagajo bednim, bi se smrtno prestrašili, če jim bi kdo dejal, "od jutri naprej ne boste več deležni dragih cigar, najdražjih likerjev, ne elegantnega avta in drugih dobrin ter razkošja, kajti od jutri naprej boste v vrsti brezposelnih in deležni le njihovega življenjskega standarda."

Če bi se to zgodilo, kako hitro bi tudi oni postali "komunisti"! Ampak "politični" skrbijo zase toliko, da jim stradanje nitja na misel ne pride.

OPUSTOŠENJE VSLED POMANKANJA DEŽJA

Na osrednjem zapadu je suša to poletje uničila nešteto kmetij, ne le zaradi pomankanja dežja v tem letu, ampak tudi vsled viharjev, ki so odnesli nič koliko

izsušene vrhnje zemlje vse križem, farmerjem pa je ostala le nerodovlita golota. Gornja slika je iz North Dakote.

Dr. František Soukup in Ethel Kristan na se- stanku v Chicagu

Češki socialistični vodja dr. František Soukup, ki je prišel v Zed. države na delavsko olimpijado v Cleveland, se je oglašil tudi v Chicagu in izrazil željo sniti se z Etbinom Kristanom, s katerim sta si bila znanca še ko je Etbin živel na Češkem. Oba sta pionirska prvorobitelja v delavskem gibanju. Sodrugi Soukup je predsednik češkoslovaškega senata. Kristan je obljubil priti v Chicago danes (v sredo) in ostane tu do petka večer. Dva dni porabi s Soukupom. Povabili smo ga, da naj v petek večer, 24. julija, po seji kluba št. 1 JSZ, govori o položaju v Franciji in Španiji. Obe deželi sta mu dobro znani. Odzval se bo, če le mogoče.

Vabilo in naznanilo

Johnstown, Pa. — Slov. brat. samos. pod. društvo Moxham vas vabi na svoj letni piknik, ki ga priredi v nedeljo 26. julija v Zolbi parku, Lorain Boro.

Odbor zagotavlja vsem, ki se tega piknika udeležijo, čim boljše pesterstvo, tako da bo vsakdo lahko zadovoljen. Dosegli smo imeli na našem vsakomletnem pikniku še vselej dobro udeležbo in upamo, da nas tudi letos posetite v enakem, ako ne še v večjem številu.

Vstopnina je prosta. Kar se tiče društva samega, je članom znani stari sklep, da vsakdo, ki se zletja ne udeležijo, plača dolar v društveno blagajno.

Prihodnja društvena seja se vrši v soboto 25. julija ob 7:30 zvečer. Ker je važna zaradi piknika in drugih zadev, prosim, da se je vsi udeležijo.

Vsem ostalim rojakom pa: na svidenje 26. julija v Zolbi parku. V slučaju dežja se bo naša zabava vršila v dvorani Highland parka.

Poleg veselih imamo tudi žalostne vesti. Predzadnjo soboto se je pri delu onesvestil naš član Martin Ključevšek. Peljali so ga v bolnišnico, kjer pa mu niso mogli več pomagati. To se je zgodilo v Trentonu, N. J. Njegovo truplo so prepeljali v Johnstown, v Slov. delavski dom na Moxhamu, v sredo 15. julija pa se je vršil pogreb.

Bil je zvest član našega društva in več let njegov tajnik. Dalje je bil član SNPJ in JSKJ. Njegovi družini in ostalim sorodnikom iskreno sožalje.

Joseph Rogel.

Kupljen kralj

Albanski kralj Zog je dobil od Italije v prešlih letih že precej milijonov dolarjev "posojila", da gospodarsko izboljša svojo deželo. V resnici so taka posojila le kupna cena za udanost, in Zog bo Mussoliniju udan, dokler bodo prihajala posojila.

Townsendov načrt je neizvedljiv, je dejal Norman Thomas

Prošlo soboto je bil povabljen v Cleveland na konvencijo Townsendovega penzijskega gibanja, katere se je udeležilo 11.000 ljudi, Norman Thomas, da pred njimi izrazi svoje stališče o starostnih pokojninah. Povedal je socialistični načrt in med drugim izjavil:

"Nemogoče je ohraniti kapitalistični sistem in ob enem plačevati ljudem, ki so nad 60 let stari, po \$200 mesečne pokojnine. Vred tega s takim načrtom ne morem soglašati, prvič ker ne verjamem, da bi bilo mogoče dobiti v sedanjih uredbi denar za take pokojnine, drugič, ker sem prepričan, da bi ga bilo mogoče dobiti le z inflacijo, kar pomeni, da bi bilo vseh \$200 pokojnine vrednih komaj 20 današnjih dolarjev, in tretjič, ker sem prepričan, da svoje navdušenje naprosto uporabljate..."

Mnogim so bile te resnične besede veljave in skušali motiti Thomasa, toda resnice so vendarle čuli.

Protesti proti omejeva- nju relifa v Chicagu

Prošlo soboto je v Chicagu demonstriralo več tisoč delavcev proti ukinitvi, oziroma omejevanju relifne podpore. V županovo pisarno so poslali deputacijo, ki pa ga ni dobila "doma". Zastopal ga je eden izmed mestnih pravnikov, kateremu je vodja protestne skupine Simon Trojar zapretil, da bodo brezposelni v drugič ostali v mestni palači nepretrgoma, dokler ne bo ugodeno njihovim pravičnim zahtevam.

Davčni problemi v čika- škem okraju

Lani je bila v Chicagu podvzeta kampanja, da ako hišni posestniki plačajo zaostale davke čimprej, oziroma do določenega časa, dobe znaten popust. Prinesla je \$10.000.000 zaostalih davkov. Ob enem je okrajni blaginjak Joseph L. Gill pred okrajnim odborom predlagal, da naj se zniža postavka v proračunu za vzdrževanje njegovega urada \$50.000, kar se med politikmi redko kdaj dogaja. Običajno hočejo v proračunu za svoje izdatke vsako leto večje postavke.

Njegov urad se ponahja, da se mu je z ekonomijo in smotrenimi davčnimi naredbami posrečilo znižati davčno breme. Zaostali davki na posetva znašajo v Chicagu še vedno mnogo milijonov dolarjev.

Poljski socialisti proti reakciji

Poljska je že več let dežela diktature. Opozicijske stranke se pripravljajo na odločilno borbo proti tej diktaturi. Socialistične zahteve v tej borbi so:

1. Odprava nezaposlenosti in dvig delavskega življenjskega položaja;
2. oblastni organi morajo biti odvisni od volje delovnih množic; zato je potrebna svobodna volilna pravica;
3. pridobitev političnih pravic in svobod in za borbo za načelne cilje delovnih množic;
4. odprava zveze s Hitlerjevo Nemčijo ter pospeševanje vseh prilik za svetovni mir;
5. omogočenje prijateljstva vseh narodnosti na Poljskem s popolno svobodo, enakopravnostjo, teritorialno avtonomijo, produktivnim in koristnim delom, kakor tudi s svobodnim kulturnim razvojem za vse prebivalce dežele;
6. obnovev samouprave v občinah in zavarovalnih ustanovah.

Albanija — vojno opo- rišče Italije

Italija gradi v Albaniji, ki je postala italijanska kolonija, vojno oporišče za primer vojne. Povečajo se pristanišča, boljše ceste se grade in ob jugoslovanskoalbanski meji se grade velike strateške utrdbe.

Agresivno italijansko politiko proti Balkanu je povečavala Lavalova francoska zunanja politika, ki je jugoslovanske interese nezasiščeno zanemarila. Blumova vlada bo imela težko nalogo, da zopet popravi delo Lavalove vlade glede Jugoslavije. — D. P.

Občinske volitve v Tokiu

Glavno mesto Japonske Tokio je imelo nedavno občinske volitve. Socialistična stranka je izvojevala 21 mandatov, dočim je imela doslej samo en mandat. Vseh občinskih odbornikov ima Tokio 112. Ob silni reakciji in šovinistični vojni psihozi na Japonskem je zmaga socialistov sijajna demonstracija proti japonski imperialistični politiki.

Citajte "Proletarca" in priporočite, da to store tudi drugi.

Ojačenje francoskih strokovnih orga- nizacij

Delavska zavest se prebujala

Francoske delavske strokovne organizacije se v zadnjem času jako razvijajo. Še pred zadnjo stavko v Parizu je pristopilo k organizaciji 50 tisoč delavcev. Naravnost lepo narasča število članov kovinarske organizacije. Stavbinci so pridobili okoli 40.000 članov, železničarji okoli 25.000.

Pred zedinjenjem so štejele svobodne strokovne organizacije okoli milijon članov, komunisti so privedli okoli 150.000 članov. V razmeroma kratkem času je naraslo članstvo strokovnih organizacij na pol milijon.

PRIREDBE KLUBOV J. S. Z.

V sledočem seznamu so priredbe klubov JSZ, konferenčnih organizacij in socialističnih pevskih zborov. Ako priredba vašega kluba ni vključena, nam sporočite.

AVGUST

STRABANE, PA. — Piknik kluba št. 118 JSZ v soboto 1. avgusta v Drenikovem parku.

SHEBOYGAN, WIS. — Piknik kluba št. 235 JSZ v nedeljo 2. avgusta v Lake View parku.

CLEVELAND, O. — V nedeljo 2. avgusta piknik kluba št. 27 JSZ in soc. pev. zbora "Zarja" na Mocilnikarjevi farmi.

CHICAGO. — Klub št. 1 priredi kampanjski piknik v nedeljo 9. avgusta pri Val Kohalu v Clarendon Hillu.

SYGAM, PA. — Konferenca klubov JSZ in Prosvetne matice v nedeljo 23. avgusta.

SYGAM, PA. — Zabava kluba št. 13 JSZ v prid konferenčne organizacije v nedeljo 23. avgusta.

SEPTEMBER

WAUKEGAN, ILL. — Konferenca JSZ in Prosvetne matice v nedeljo 6. septembra.

CHICAGO, ILL. — Piknik v nedeljo 13. sept. pri Keglu v Willow Springsu v korist Proletarca.

WAUKEGAN, ILL. — Piknik konferenčne organizacije JSZ za severni Illinois in Wisconsin v nedeljo 6. sept. v Mozinatovem parku.

OKTOBER

CHICAGO. — V nedeljo 25. oktobra dramska predstava kluba št. 1 v dvorani CSPS.

CHICAGO. — V nedeljo 11. oktobra vzporedni dram. odsek kluba št. 1 JSZ na prireditvi društva Delavec št. 8 SNPJ dramo "Rdeče rože".

NOVEMBER

CLEVELAND. — V četrtek 26. novembra na Zahvalni dan koncert soc. pev. zbora "Zarja".

CHICAGO. — V nedeljo 22. nov. koncert "Save" v dvorani SNPJ.

DECEMBER

CHICAGO. — Silvestrova zabava kluba št. 1 JSZ v dvorani SNPJ.

FEBRUAR 1937

CHICAGO. — Prireditve v korist Proletarca v nedeljo 28. feb. v dvorani SNPJ.

FENCL'S

RESTAVRACIJA IN

KAVARNA

2609 So. Lawndale Ave.

Chicago, Ill.

Tel. Crawford 1384

Pristna in okusna domača jedila

Cene zmerne. Postrežba točna.

"Delavska akademija" češkoslovaških socialnih demokratov

Izobrazba je v delavskem gibanju jako važen faktor. Češkoslovaški socialni demokrati to dobro vedo ter pridno delajo s svojo "Delavsko akademijo". V letu 1935 je priredila ta ustanova 6131 prireditev, ki se jih je udeležilo 574.495 udeležencev. Med temi prireditvami je bilo 372 tečajev, 3347 posameznih predavanj ter 2104 umetniške in drugačne prireditve. "Delavska akademija" ima 76 podružnic, 34 na Češkem, 20 na Moravsko-Slezskem, 15 na Slovaškem in 7 v Karpatski Rusiji. Teh 37 podružnic je priredilo po občinah še 128 prireditev. Socialistična visoka šola v Pragi je imela v prvem letniku 35, drugi letnik 32 slušateljev. (Drugi del je nekakšen seminar.) Razen rednih predavanj je priredila akademija 14 aktualnih večerov (vzako sredo) pred širšim občinstvom predavanja o političnih, gospodarskih in kulturnih vprašanjih.

Znižana voznina

Jugoslovanski konzulat v New Yorku želi, da oznanimo tistim, ki gredo letos v stari kraj, da je voznina zanje od meje pa do kraja v Jugoslaviji, kamor bodo potovali, znižana polovico in istotako ob povratku. Za to koncesijo se naj javijo jugoslovanskemu konzulatu v Ameriki.

Kje je ostala morala?

V "Medical Record" piše Hendrick de Leuw o strašnih razmerah, ki vladajo v Nemčiji pod nacionalistično vlado. Evo nekaj navedb: V Berlinu je danes 45.000 homoseksualcev, tam je ravnatelj izoblikot zdravnikov, porodni babice se pa neverjetno množijo. Nekaj babica pripoveduje radevednemu Amerikancu, da prisostvuje ona dnevno po 4 posnesrečnim porodom, da se je od njegovega zadnjega obiska v Berlinu prostitucija podestorila in da se vrši s strani čistokrvnih nacija sedaj mnogo več posilstev na nemških židnjih nego preje. De Leuw se čudi tem ljudem, kako morejo istočasno "posiljevati židovske žene in pokvarjati njihova dekleta, ko jih pa hočejo na celi črti iztresti. Berlin ima 9000 prijavljenih in 14.000 tajnih prostitutk. Ta zdravnik je mnenja, da je trditve o visoki civilizaciji te neokrnjene rase na precej trhljih nogah. — S.

Milwaukee Leader

Največji ameriški socialistični dnevnik. — Naročnina: \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za tri mesece.

Naslov: 540 W. Juneau Ave.

MILWAUKEE, WIS.

BARETINCIC & SON

Tel. 1475

POGREBNI ZAVOD

424 Broad Street

JOHNSTOWN, PA.

PREČITAJTE in TAKOJ SPOROČITE

svoje ime, naslov, poklic in tel. šte.

DA TUDI VAŠE IME
UVRSTI KLASIFICIRANI

ISCEJO SE POVERJENCI
za nabiranje podatkov v vsaki
koloniji. Dostojen zaslužek
ob malem trudu za zanesljivo, inteligentno in potrpano
osebje. PIŠITE!

NARODNI ADRESAR
AMERIČAN
HRVATOV-SLOVENCEV-SRBOV
156 Fifth Ave.
Ivan Mladinec
Urednik
New York, N.Y.

PARK VIEW WET WASH LAUNDRY CO.

FRANK GRILL, predsednik

1727-1731 W. 21st STREET

CHICAGO, ILL.

PRVA SLOVENSKA PRALNICA V CHICAGU

Naši vozniki pobirajo perilo po vsem mestu, Ciceru in Berwynu in dovažajo čistega na dom

TOČNA POSTREŽBA

DELO JAMCENO

Telefoni: CANAL 7172-7173

TOWNSEND AND LEMKE

No Real Difference Between These Two Groups. — Both Want What They Cannot Get Without Changing The Capitalist System

By Norman Thomas

There are circumstances in which the National Executive Committee—wisely I think—has given permission to Socialists to join state Farmer-Labor parties. When I say wisely, I mean wisely under the circumstances. At the very least they are cut entirely loose from the capitalist parties and they are endorsing neither capitalist party candidates for President.

In some of the farming states I suspect that communists and others who have been enthusiastic for these parties may find that they will be stamped out for Lemke. The Communists have decided that it is all right to play around with the Townsend Plan Club, but that Lemke is a Landon stooge and a potential fascist. It is mighty hard to make the distinction plain to the mass of voters in Nebraska and Iowa and the Dakotas. Really there is no such difference between Townsend Planners and Lemke. Both protest against real evils; both want for the farmers, the aged, or various other groups what they ought to have in a well run society but what they can't get under capitalism. I am inclined to think that the Townsend Plan Clubs are rather stronger than the groups supporting Lemke. They also may support Lemke although it would be poor policy for them to do so. It would hurt their tactics of capturing Congressmen under either the Republican or the Democratic label.

As far as I can see, a Congressional investigation has not hurt the Townsend Plan Clubs. With much justice they see in it an attempt by Congress to evade the main issue. We Socialists must make it plain to the Townsend Planners and others that we stand for the best old age pension

that can be paid in a well rounded system of social security out of funds derived from taxes on wealth. We do not stand for sales taxes which fall on the workers, or of raising impossible hopes in the minds of the aged, or for the dangerous delusion that the Townsend Plan is really all that is necessary to make the world right. If communists want to play around with Townsend Plan Clubs, that is their privilege, but they'll have hard work to make the voters see why the Townsend Plan Clubs be encouraged and Lemke discouraged.

For myself, and I think for the Socialist Party, I can say that we are surer than ever

that our hope and the hope of mankind lies not in all this political maneuvering, this balance of more or less, but in straight hard work for Socialism. When a genuine farmer-labor party becomes the best means of working for Socialism we shall support it. But it is childish optimism to think that a labor party which endorses Roosevelt and Garner in the nation and Lehman in New York will have any real significance except as an ally for the Democratic Party, a means of easing the conscience of some people who hate to take Tammany along with Roosevelt, and for others a possible road to political advancement.

More About The Convention

Chicago, Ill. — The box article on the front page of last week's issue invited our comrades and readers to give their impressions of our JSF convention. Some of our delegates that attended the convention, among them comrades Anton Sular, Joseph Snoy and Frank Zaitz have already done so. Joseph Drasler gives us his opinion in this week's issue. It is well that we have a frank discussion about problems that we feel are most important for our Federation and its future progress.

To me it seemed that there was entirely too much time and energy spent on the question of party policy and what attitude we should take towards our affiliation with the Socialist Party. If we consider that this lengthy discussion cleared our position with the party, then our time was not wasted. There were other problems that needed more of our time and attention.

Our Federation almost at the beginning of what can be called "Family Trouble" within the Socialist Party took a neutral position. The fight did not originate within our ranks, although it did effect our Federation to some extent. Our neutral position dissolved itself at the last convention by an overwhelming vote cast for the resolution that reaffirmed our affiliation and support for

the Socialist Party on the political and educational field as heretofore. And now that our stand is clear on this issue there should be no reason why we should not forge ahead to increase our activities and help build the Socialist Party. I say this because there was no other move proposed by any of the delegates that our Federation should take a different course. The dispute over the resolution was only about the wording and nothing else.

I feel that if we want to carry out the full meaning of the adopted resolution that calls for our continued support to the Socialist Party, we will go to work, strengthen our forces, get new recruits into our movement, circulate our publications and assist in the campaign for funds and signatures. In this way we will make up for the time lost at our convention and build a powerful Socialist movement in this campaign year among Yugoslav workers. That is our job, comrades! That is the only kind of support that means anything! It is the kind of work that is expected. Resolutions adopted and not carried out are meaningless.—John Rak.

Courting Trouble

In the shoe business there is a width called AAAA. It looks decidedly unconstitutional.

SOCIALISM IS THE ISSUE

We have never believed in making an issue of personalities. For that reason the halo which is being woven around the head of Franklin D. Roosevelt by a number of spokesmen for organized labor is particularly disgusting to us.

Not for a moment should any Socialist subscribe to a suggestion that Roosevelt can be accepted but the Democratic party rejected. Such reasoning is a negation of the Socialist philosophy of struggle. It is the rankest kind of servile opportunism. It is almost certain to lead the workers of the nation along the road which leads to Fascism.

Now, as in the past, the issue is found in the difference between production and distribution for wealth or for private profit. Roosevelt stands for the profit system and therefore, despite whatever humanitarian gestures he may make, is an advocate of the same old slave system under which the powerful have

always exploited the weak. For that reason, we who stand for real social justice are opposed to Roosevelt with no less cause than we combated his predecessors.

The fact that labor leaders are becoming maudlin over the president—accepting his proffers of privilege as a substitute for a different economic order with an advanced social purpose—makes it all the more necessary for those who understand and subscribe to the Socialist philosophy to bend every effort to establish Socialism as the issue in the campaign which has just begun.

The right of owners to exploit workers must be abolished.

A planned economy of plenty must replace the economy of sale and profit which Roosevelt is trying to revamp and save.

The industries must be owned by the people.

Capitalism must give way to Socialism.—Reading Labor Advocate.

LOCAL AND OTHER THINGS

Chicago, Ill. The regular meeting of branch No. 1 JSF will be held Friday, July 24, at the Slovene Labor Center. It is important that we have a good attendance for that evening as there will be a good deal of business to transact. Reports will be submitted by the various committees that need the cooperation of every member. A complete report of the three-day convention program will also be submitted by the joint convention committee. In addition to these things, plans for our campaign work will be outlined. Let's have a well attended meeting and a number of new members join our branch Friday night.

The Pioneer Lodge No. 559 SNPJ will entertain its many friends and sympathizers at their annual picnic Sunday, July 26, at Stezin's Grove. The members have been working on plans for this affair for many weeks to insure their many patrons an enjoyable Sunday afternoon program. Beautiful prizes will be awarded to winners participating in the various contests. Transportation to the grove has been provided for. Buses will leave at various hours from the SNPJ Hall.

Comrade Joseph Drasler of Forest City, Pa., in this issue gives his impressions of our JSF convention. He is quite right in saying that by bickering among ourselves we will neglect our real duty and purpose as a Socialist group. The convention has taken a definite stand on the Socialist Party issue. We were and still are a part of the Socialist movement. The disputed resolution adopted at our last convention reaffirmed our affiliation with the only organized

group that is fighting for the real cause of Socialism. There is room for different shades of opinion within our party, but there is no room for passivity or indifferent feeling towards the entire party because of its adopted decisions on policy questions. Our coast is clear. Let's go to work.

The Social Study Club of branch No. 1 JSF is actively conducting their drive for funds, half of which will be contributed to the sustaining fund of Proletarec. Quite a number of the comrades have already solicited a nice amount. They plan to raise a good deal more by the time the Benefit Picnic for Proletarec is held at Kegel's Grove in Willow Springs on Sunday, September 13. More details about this affair will be announced later.

A special meeting of branch No. 1 JSF was held last week for the purpose of coordinating our forces for campaign work. Petitions were distributed and the comrades are now at work soliciting signatures to help place the Socialist Party on the ballot in the state of Illinois. A drive for campaign funds has also been launched. For this purpose a campaign picnic will be held in Clarendon Hills at Valentine Kobal's place on Sunday, August 9. The committee working for this affair plans to give a fine afternoon program. Transportation accommodations will also be provided. Watch for further announcements.—John Rak.

As we understand Mussolini, liberty to do as you please isn't good for anybody except Mussolini.

NELSON AND THE FARMERS

Farm Organizations Encouraged By Socialist Party Candidate For Vice-President

There is a hoary old dictum, too widely accepted, that farmers are rugged individualists—and stay that way until they are ragged to the shins.

Tillers of the soil, the argument runs, will never go for Socialism, never line up for production for use.

Won't they?

The nomination of George Nelson, Wisconsin dirt farmer, as Socialist candidate for vice president gives a clue to their attitude.

Instead of showing mere idle curiosity at the selection of a farmer to run for this high office on a Socialist ticket, farm organizations have been exhibiting unusual enthusiasm.

The powerful Farmers' Equity Union, in its last issue of its monthly paper, published a long flattering eulogy of both Nelson and the Socialist party. It described the Socialist party as the cleanest political alignment in America today.

Likewise, the Farm Holiday Assn., in its official organ, gave a column-long, front page recitation of Nelson's quali-

cations, and indirectly encouraged farmers to vote Socialist.

At its national convention, the Farm Holiday group went further and elected Nelson as a vice chairman. At the same time, it refused to back the hybrid, manufactured Union party of Lemke and O'Brien and instead came out for a fundamental farmer-labor party based on the principle of production for use.

We won't say the farmers are going to flock behind the Thomas-Nelson banner in stampede formation.

Plainly, they are not yet ripe for a co-operative commonwealth. But, by the same token, they are not yet ripe for Socialism, nor from any candidate with the label Socialist.

Through the years, the farmer has moved to the left. He has himself learned the benefits of collectivism in co-operatives, in farm strikes, and in other united action.

He is no longer the rugged individualist as glorified by the G. O. P. A few years of raggedness have converted him.—The Milwaukee Leader.

THE STICKY-GOO CAMPAIGN BEGINS

By Chester M. Wright

Political big guns are blazing away and a good many of them turn out to be loaded with blank cartridges and some with wet powder.

Some fizz and splutter. Some go pff-tt-tt and thus go out.

Some are filled with shooting stars and colored lights that look grand for a couple of minutes. Then the sky goes black again and by morning nobody remembers anything more than that there was a show.

Political big guns and pop-guns are put-putting away and the populace—as the rest of us are known—is expected to rise up, cheer, line up and line up and get all set to vote up.

Now why shouldn't every voter in America follow affairs closely enough so that he could and would make up his own mind on the record as known to him?

Why the necessity for ballyhoo?

But of course too many people don't follow events and there are a lot of events that are very difficult to follow and anyway we do have the ballyhoo and the devil of it is that a lot of people like it. They like to be told how to vote, it seems.

The people cheer what they like to hear. They think they are cheering their own thoughts. That's really the secret of it all.

And the clever politician makes people think they are merely cheering their own thoughts.

If he is a clever politician he is telling them all the time how to vote. And up to this year 1936 a lot of them do just what they are told.

As a people we are simple minded a lot of the time—and we don't even know it.

An so-o-o, with election just a few pages further along on the calendar we are having our ear drums banged at and made to transmit everything from dulcet wacky woo pleading to thunderous raucous hippodroming. Sticky goo, dapper deception, the imperative command.

Oh hooley, what an institution thou art!

However, let us take pause. It's our fault. We don't read; we don't watch; we let things go on and go by and then when campaign time comes we have to be informed by others. We have to be.

Maybe some time all of us will be alert enough every day to make unnecessary all this tripe called a campaign. But that time hasn't come—and so we have campaigns.

Let's hope this one is a good one.

But why does a campaign have to be so much like a big murder trial, in which the foxiest lawyer wins out?

Why can't we demand that we have a scholarly review of the facts and then why can't we pass a dignified judgment?

Well, part of the answer is that we still love the circus.

We like to see animals jump through hoops of fire and we like to hear the old calliope go whistling down the street like a steamed-up madhouse.

So, ladies and gentlemen, we are about to have a campaign.

And you can't take it or leave it. There will be no place to leave it.

It seems to be part of the burden of citizenship.

Well, since it is so, keep your eyes and ears open and DON'T BE FOOLED.

AFTER THE CONVENTION

Forest City, Pa. — Now that the convention with its heated debating is past and our comrades are back home, the question arises—have our comrades gone back home to do real Socialist work or have they gone back home carrying the fight with them into their locals to spend the campaign year bickering among themselves instead of utilizing their time and energy to fight the real

enemy CAPITALISM?

After listening to every bit of discussion and debating during the course of the Convention, I've come to the sad conclusion that it is possible and very probable that our members, during the next few years are going to devote less time to building up their locals and the Federation paper, Proletarec, because of the fact, that a good deal of their time and energy will be spent on internal strife.

That peace and harmony will continue to exist within the Yugoslav Socialist Federation, even though there are different schools of opinion among its membership; to a greater extent than it has in the Socialist Party since the Cleveland Convention, is my desire. Whether or not it will continue so, remains to be seen.

Some day, and it can't be too soon, we Socialists who are supposed to be bronzed mince will have to learn to face new issues and adopt new policies without creating a split within our ranks. A split in every organization is bad enough when it ends at that. It is a hundred times worse when two factions develop and go on fighting each other as long as the two exist.—Joseph Drasler.

A JOINT PICNIC AT MOCILNIKAR'S FARM

Cleveland, O.—A joint picnic will be sponsored by branch 27 JSF, its English Section and the Socialist singing society "Zarja" at Mocilnikar's Farm Sunday, August 2nd.

There will be dancing to music furnished by Frank Barbic's orchestra. Refreshments a-plenty will be on hand.

A truck will leave the Slovene National Home at 9:00, 12:00 and 1:30. The truck will stop at the Slovene National Home on Waterloo, on the 12:00 and 1:30 trips.

The public, in general is invited to spend a pleasant day with us.

Betty Bogatay.

THE SCANDINAVIAN EXAMPLE

Norwegian leaders are pointing to a significant parallel between the Franco-German impasse today and a crisis in Scandinavia affairs. In 1905 Norway and Sweden faced a very serious situation. Up to that time they had been united under the rule of one king who governed from Stockholm in Sweden. The Norwegians determined to manage their own affairs and to have a king of their own.

In preparation for separation the Norse fortified their frontier, procured the best artillery from Germany, and were ready to assert their rights by military force. When all was ready, the Norse simply declared their independence and chose their own king. A disastrous war might have resulted leaving behind a heritage of hatred and the seed of further wars. But Socialist and labor leaders in both countries notified their governments that they were strongly opposed to war and would not support the threatened conflict.

After that, saner counsels prevailed. The Norse coup was recognized by Sweden, but the final arrangements specified that the frontier must be completely demilitarized. This was done and since that time there has existed between the two countries a sense of neighborliness and brotherhood far beyond all expectations.

This significant historical event could readily be developed into an essay on the vitating result of force or the threat of force in personal and international relations. The United States-Canadian border is unfortified and cordial relations exist between the two neighbors. In New York city, many parades used to be marked by violence, but since the police have been deprived of their night clubs at these occasions, all has been peaceful. The conclusion seems inescapable that universal disarmament would automatically make for international good will and neighborliness.

—Nonfrontier News Service.

UNTO THOSE

By Covington Hall

I am alone. The night is still.
A gray mist shrouds the plain and hill.
In Flander's Field the crosses rust.
The dead boys rest at last, I trust.

They do not rest. I see them rise.
The phantom armies fraternize.
Their leader speaks, the brave and just,
Thus unto those who broke the trust:

"We warred on war; to end it died.
We kept the faith, but you, you lied.
There is no peace, but hate and lust.
You lie who say, 'In God we trust'."

I stared at him, the speaker seemed
So like the Christ my child-mind dreamed.
They cannot rest. They are not dust.
This unto those who broke the trust.

The International Pedestrian

